

DOMOVINA

Upravištvu „Domovine“ v Ljubljani, Knafljeva ulica 5

Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 6 Din, polletno 10 Din, celoletno 36 Din; za tuzemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun politne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.751.

Dr. Masaryk je umrl

Vsa češkoslovaška žaluje za prvim predsednikom Osvoboditeljem

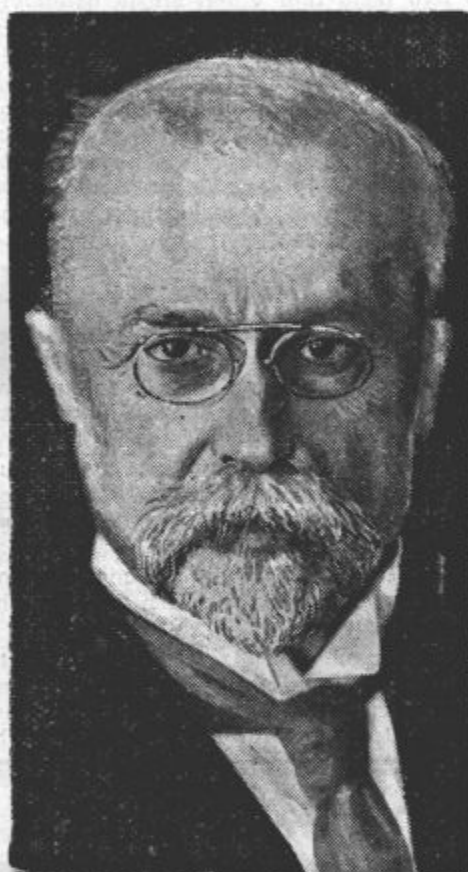
Največji sin bratskega češkoslovaškega naroda in eden izmed največjih Slovanov dr. Tomaž Garrigue Masaryk je preminil v torek 14. t. m. ob pol 4. zjutraj na gradu Lanih v visoki starosti 87 let.

Bil je prvi predsednik češkoslovaške republike, katere osvoboditev je njegovo delo. Zadnji dve leti ni bil več na krmilu države, temveč je preživljal svojo pozno življenjsko jesen v tišini vrtov in gozdov v Lanih.

Njegova neizprosna borba proti Avstriji pred vojno in zlasti njegovo delovanje med vojno, sta priborila svobodo Čehoslovakom, a posredno tudi vsem drugim avstrijskim Slovanom. Dr. Masaryk, znan kot učenjak svetovnega slovesa, je prepričal francoski in angleški svet o potrebi, da se mora ječa narodov, stara Avstrija, razbiti. V začetku leta 1918. pa je doživel ta uspeh svojega neumornega dela, da so zavezniki priznali Čehoslovake kot vojskujoči se zavezniški narod, češkoslovaški narodni svet pa kot pravnoveljavno vladno. Tako je Masaryk oktobra 1. 1918. razglasil v imenu začasne vlade češkoslovaško republiko. Dva meseca pozneje je narod pozdravil svojega predsednika na svobodnih tleh.

Od tedaj mu je hvaležni narod trikrat zaporedno izrekel zaupanje s ponovno izvolitvijo za državnega predsednika. Mesto predsednika je zapustil zaradi opešanja telesnih sil 14. decembra 1. 1935. Ostal mu je naslov predsednika Osvoboditelja.

Ob njegovi smrti iskreno žaluje vsa Češkoslovaška, z njo pa tudi Jugoslavija kot najzvestejša zaveznica bratske države. Bodi več-

na slava velikemu Slovanu, velikemu Slovku.

★

Tomaž Garrigue Masaryk se je rodil 1. 1850. v Hodoninu na Moravskem. Njegov oče, kočijaž, je bil po rodu Slovak, mati pa Moravka. V najmlajših letih se je učil ključavničarstva, a je pobegnil od mojstra. Potem so ga dali učiti kovaštva, kjer tudi ni vztrajal. V Čejkovicah, kamor so se starši preselili, je postal učiteljski pomočnik. Ko je štel 15 let, je stopil v gimnazijo v Brnu, a maturiral je na Dunaju. Po maturi je študiral na dunajskem vseučilišču filozofijo in postal s 26 leti doktor.

S svojo poznejšo ženo, Američanko Charlie Garrigueovo se je seznanil v Leipzigu. Po poroki je prevzel tudi ženino ime in se je od tedaj podpisoval Tomaž Garrigue Masaryk.

L. 1879. je dr. Masaryk postal privatni docent na dunajskem vseučilišču, a l. 1882., ko se je trajno naselil v Pragi, pa na praškem vseučilišču. Ves čas je mnogo znanstveno deloval in si kmalu pridobil sloves učenjaka. Politično je začel delovati l. 1886. in je v nekaj letih zaslovelo njegovo ime po vsej Evropi. L. 1898. je postal redni vseučiliški profesor. Njegove ostre in borbene kritike so se bali mogočni avstrijski gospodje. Vedno in vedno je spet dokazoval, da od habsburške dinastije nimajo Slovani pričakovati ničesar. Med vojno je potem tudi dosegel svoj življenjski smoter: svobodo svojega naroda.

Veliki pokojnik zapušča hčerki Eliso in Olgo in sina Jana. Pokojnikova soproga Charlie je bila umrla že l. 1923. Prav tako mu je umrl najstarejši sin Herbert,

Mlada nacionalna vojska se je zbrala

1500 mladih fantov in moč iz vseh krajev Slovenije je ustanovilo banovinsko omladinsko organizacijo Jugoslovenske nacionalne stranke

Ustanovni občni zbor mladinske organizacije Jugoslovenske nacionalne stranke za Slovenijo preteklo nedeljo v Ljubljani se je razvil v mogočno manifestacijo in je pričal, da se armadi nacionalistov v strnjениh vrstah pridružuje mladina. Kljub slabemu vremenu je od blizu in daleč prihitelo v Ljubljano nad tisoč odposlancev omladinskih organizacij. Njim so se pridružili še tovariši iz Ljubljane in pa številni starejši narodni borci iz stranke, da dvorana Kazine ni mogla sprejeti vseh vseh množice in je bilo treba priključiti zborovanju še sosedne prostore. Skupaj se je udeležilo skupščine okrog 1500 fantov in mladih moč.

Začetek zbora se je malo zakasnil, ker je imel dopoldanski mariborski vlak, s katerim se je pripeljala večina odposlancev iz štajerskih srezov, precejšnjo zamudo. Kljub vsemu pa je med mladimi zborovalci, med katerimi je bilo največ kmečkih fantov iz vseh koncev banovine in mladih obrtnikov in delavcev iz vseh naših krajev, vladalo najlepše razpoloženje. Fantje iz Konjic, ki so se bili pripelja-

li na dveh velikih avtobusih, so imeli harmonike s seboj, pa so minute čakanja krajšali z veselo pesmijo.

Počastitev nacionalnih voditeljev

Ob 10. so prišli v dvorano v Ljubljani navzočni člani vodstva stranke s podpredsednikom dr. Banjaninom, glavnim tajnikom dr. Kramerjem in senatorjem Pucljem. Zbrana mladina je nacionalne voditelje sprejela z viharimi počastitvami. Med drugimi odličnimi gosti so zborovanju prisostvovali še predsednik banovinskega odbora dr. Rajar s poslevo-dečim podpredsednikom dr. Pirkmajerjem, narodni poslanci Prekoršek, Lukačič, Mravlje, Koman, Pleskovič in Turk in predstavniki številnih sreskih in krajevnih organizacij. Omladinsko organizacijo iz Beograda je zastopal njen predsednik Branislav Živanović, akademski klub Jugoslovenske nacionalne stranke na beograjski univerzi pa Dimitrije Prekić. Pred-

sednik banovinskega odbora inž. Rus je zborovalce pozdravil z iskreno dobrodošlico.

Brzjoavka mlademu kralju

Med burnimi počastitvami je bila nato sprejeta vdanostna brzjoavka Nj. Vel. kralju Petru II. Zborovalci so čitanje brzjoavke poslušali stoje, a ko so se polegli navdušeni vzklik mlademu vladarju, je iz mladih grl zaorila narodna himna.

Skupščini so poslali brzjoavne pozdrave predsednik Živković, podpredsednik Dementrović in mnogi narodni poslanci iz hrvatskih in srbskih krajev.

Pozdravi mladini

Prvi je izpregovoril predsednik banovinskega odbora Jugoslovenske nacionalne stranke dr. Janko Rajar in izrazil veselje, da vidi borbost mladine.

Z dolgotrajnimi počastitvami je bil sprejet podpredsednik senator Jovo Banjanin. Izrazil je veselje, da vidi tako mogočno zborovanje

nacionalne mladine in sporočil fantom pozdrave predsednika Petra Živkovića. Današnji zbor, je izvajal dalje, dokazuje, da je jugoslovenska misel tudi med Slovenci močnejša, kakor mislijo njeni nasprotniki. Opozoril je na to, kako so besni napadi na Jugoslovensko nacionalno stranko rodili prav nasprotni uspeh. Pokazal pa je tudi ves nesmisel teh napadov, ki enkrat obrekujejo stranko, da je fašistična, drugič da je komunistična, pa narodnosocialistična in vse mogoče. Mi pa moramo verovati v veliko misel jugoslovensko. Današnji zbor dokazuje, kako krepka je ta misel, in jamči, da bo prej ali slej dokončno zmagala.

Pozdrave sta nato sporočila odposlanca beograjske nacionalne omladine Živanović in Prekić, potem pa je izpregovoril, prisrčno pozdravljan glavni tajnik stranke senator dr. Albert Kramer. V imenu starejših nacionalnih in naprednih mož je čestital fantom h krasnemu uspehu njihovega dela in njihove borbenosti. Prisrčno se jim je zahvalil in jih opozoril, kako močno je oživela jugoslovenska misel prav v mladem rodu. To je najboljši dokaz njene življenjske sile in dokaz, da nimajo prav oni, ki bi radi dokazali, da je ta misel pogrešna, misel, ki nam je prinesla osvobodjenje in zedinjenje. Preživela je že mnoge hude čase. Vihra svetovne vojne je ni mogla uničiti, nasprotno, prav s to mislijo smo zmagali in dosegli svobodo. Zmagovito je zaplapolala naša zastava v novem, svobodnem življenju. Zdaj jo je vzela v svoje roke spet naša mladina. Vojska jugoslovenskih nacionalistov bo porazila vse nasprotnike našega državnega in narodnega edinstva.

Ko se je pleglo odobravanje, ki je sledilo besedam dr. Kramerja, se je sprejel z velikimi počastitvami oglasil senator Ivan Pucelj. Opozoril je na nekatere značilnosti političnih dogodkov in političnega razvoja v zadnjih mesecih. Govoril je o slovenski in jugoslovenski zastavi. Vse to kaže, je nadaljeval, da preživljamo izreden, nejasen čas. Vaš zbor s svojo nad vse pričakovanje številno udeležbo pa daje dovolj jasn odgovor, kaj hočete in v kaj verujete. On kaže, katero pot so ubrale vaše mlade sile. Za popotnico bi vam rad dal dobro misel, ki sem jo nedavno bral v poročilu o običnem zboru neke vaše krajevne organizacije. Tam je predsednik, preprost slovenski fant, naročil članom, naj bodo pri vsem delu pošteni in borbeni. Nesite poštenost in borbenost domov tudi vi vsi z današnjega zbora. Vse drugo vam bo dodano.

Po viharjem odobravanju Pucljevih izvajanj je bil navdušeno pozdravljan naslednji govornik poslanec Milan Mravlje. Govoril je v imenu svojih poslanskih tovarišev. Vsak njegov stavek je zbudil burjo odobravanja. Zmajeval je z besedami: »Nikdar ne bomo nehali nositi jugoslovenske trobojnice in nikdar ne bomo nehali ljubiti mladega kralja. Naša hiša in naša vas morata biti slovenski in jugoslovenski. Naša srca so prekaljena v ljubezni do kralja in Jugoslavije. Te ljubezni ničesar ne bo porušilo in omajalo. Tako smo prisegli in tako se bo zgodilo.« Dolgo ploskanje je sledilo kratkemu, a navdušujočemu govoru poslanca Mravlje.

Poročila o delu in programu

Po pozdravnih nagovorih je tajnik akcijskega odbora Andrej Uršič podal kratko poročilo. Kmalu po velikem shodu stranke 30. junija lani v Beogradu se je v Ljubljani na pobudo mladine same ustanovil akcijski odbor, da pripravi posebno mladinsko organizacijo v okviru stranke. Do danes je organiziranih 16 sreskih organizacij omladine JNS, v vseh ostalih srezih pa delujejo akcijski odbori. Še to leto bodo tudi v teh srezih ustanovljene sreske omladinske organizacije.

Program mladinske organizacije so očrtali predsednik akcijskega odbora inž. Jože Rus, tajnik Andrej Uršič, Dušan Vargazon in predsednik ljubljanske omladinske organizacije JNS dr. Branko Alujević. Na predlog Milana Goriška je bil brez debate sprejet poslovnik omladinske Jugoslovenske nacionalne stranke za Slovenijo.

Resolucija

Z živahnim odobravanjem je bila sprejeta resolucija, ki med drugim pravi:

Nacionalna mladina iz vseh delov dravske banovine izraža svojo najglobljo vdanost in zvestobo kralju Petru II.

Kot osnovne smernice vsega svojega udejstvovanja sprejema skupščina misli in načela, ki so jih naglašala na današnji skupščini podana poročila.

Skupščina želi, da naj te smernice postanejo osnova sodelovanja vseh nacionalnih gibanj v državi.

Omladina JNS smatra za svojo dolžnost delovati v najtesnejšem, iskrenem sporazumu s strankinimi edinicami in starejšimi pristaši JNS. Zato je omladina prepričana, da bodo

njena prizadevanja v tem cilju z isto iskrenostjo sprejeta.

Skupščina poudarja potrebo ustanovitve političnega omladinskega lista.

Novoizvoljenemu banovinskemu odboru skupščina naroča, da izvede vse potrebno za izvedbo teh sklepov.

Skupščina zahteva, da se zagotovijo politične svoboščine vsem državljanom, kakor tudi, da se omogoči svoboda tiska.

Omladina zahteva, da se uvede v poslovanje državnih ustanov brezpogojna zakonitost in izraža svoje simpatije vsem politično preganjanim nacionalistom.

Skupščina z ogorčenjem ugotavlja, da je prišlo v državi do hudih plemenskih in verskih sporov.

Skupščina poziva vso nacionalno mladino, da se združi v močno enoto nepomirljivih borcev za nacionalno misel.

Živel kralj Peter II!

Živela Jugoslavija!

Izvolitev rednega banovinskega odbora

Poslovodeči podpredsednik sreske organizacije Bojan Podbregar iz Kamnika je podal kratko poročilo verifikacijskega in kandidacijskega odbora. Skupščine se je udeležilo poleg drugih 1205 odposlancev sreskih in krajevnih mladinskih organizacij in pripravljalni odbor.

Med živahnim odobravanjem je bil potem izvoljen prvi redni banovinski odbor slovenske mladine JNS. Predsednik je inž. Jože Rus, podpredsedniki Milan Gorišek od Sv. Lenarta v Slov. goricah, Tone Knez iz Kamnika, Rado Sušteršič iz Št. Vida pri Ljubljani in Franc Veble iz Celja, tajnika Andrej Uršič in Franc Juvan. blagajnik Dušan Verbič vsi iz Ljubljane, odborniki Miha Ferčej z Jesenic, Ivo Bavčar, Stanko Jurjevčič, Dušan Vargazon in Jože Peternel iz Ljubljane in Peter Šmid iz Sele nad Skofjo Loko. Člani banovinskega odbora so dalje po pravilih predsedniki vseh sreskih omladinskih organizacij. V nadzorstvu so predsednik dr. Marijan Zajc in člana Mirko Primec iz Hoč pri Mariboru in Mirko Prijatelj iz Tržiča na Dolenjskem.

Po zaključku zbora

Predsednik inž. Rus se je toplo zahvalil za izkazano zaupanje, nato pa je še opozoril zborovalce, naj se izognejo na ulicah vsakemu izzivanju in naj kakor na zborovanju tudi v

21

MIRKO BRODNIK:

LJUBEZEN NE UMRE

Tisti dan Podbregar ni šel v gostilno. Drugo jutro pa so ga videli, ko je zavil v domačo posojilnico, da bi mu dali nekaj denarja. Na menico so mu posodili pet tisočakov.

Ko je začutil denar v žepu, se je odpeljal v mesto, kjer je takrat na sejmu prvič zalotil Andreja s Kačarjevo. V prvo gostilno je stopil in si naročil pijače. Sedel je za mizo in se zastrmel predse.

O, če bi mogel sina na kakšen način obrniti in pregovoriti, da bi pustil Marijo. Naj plačuje za otroka, samo da se z njo ne oženi. Toda vedel je, — Andrej je njegova kri in prav tako trmast kakor on. Ne bo popustil...

In na jezo je začel Podbregar prazniti kozarec za kozarcem.

V tem je prišlo v gostilno še troje drugih gostov. Bili so mešetarji ali kaj; tako so bili oblečeni in tako so se vedli.

Podbregar jim je pomahnil z roko, naj se dajo k njemu. Začudeno so ga pogledali, toda ko so slišali, da je v isti sapi naročil štefan vina, si ukaza niso dali ponoviti.

Bili so Hrvati in so — kakor so mu sami pripovedovali — kupovali živino. Eden izmed njih mu je rekel, da ga pozna s sejmov. Podbregar ga je pogledal, toda ni se spomnil, da bi bil že kdaj videl ta obraz.

Zapletli so se v pogovor, ki se ga je pa Podbregar le poredko udeleževal, ker se mu je jezik že pošteno zapletal. Tožili so, da gre kupčija slabo, da je preveč davkov, da je vse narobe. Podbregar je samo molče prikima-

val. Saj jih še poslušal ni. Zmerom je moral misliti na svojega nepokornega sina in še tako dobra družba ga ni mogla pripraviti do drugih misli.

Nazadnje se mu je še vino ustavilo in zapal je za mizo. Tujci so se nekaj časa smukali okoli njega, potem pa so odšli, češ da se jim mudi na vlak, ki odide čez četrto ure.

Podbregar je dolgo spal. Šele zvečer se je prebudil. Izprva je bil ves zmeden, ker se mu pijanost še zmerom ni razkadila. Šele počasi se je zavedel, kje se nahaja.

Ali naj gre zdaj domov? Najrajši bi bil šel kam daleč, da ne bi nikoli več poslušal teh morečih govoričenj, ki jih mora zdaj vsak dan prenašati.

Tudi tu v gostilni ni mogel več strpeti. Poklical je gostilničarja, segel v žep in vrgel na mizo pest srebrnikov.

Ko je plačal, je odšel počasi proti domu. Mračilo se je že, ko je zapustil mesto, do doma pa je bilo dobri dve uri hoda.

Večer je bil topel in rahel jug je pihal. Podbregar je bil utrujen. Nekaj kakor prijetna omrtvičenost mu je lezlo v noge. Ko je prišel do polovice poti proti domači vasi, je sedel ob cesti v travo, da se malo odpočije.

Nekaj oblačkov je hitelo po nebu. Časih so za trenutek zakrili mesec, ki se je potem pokazal spet izza njih, še bolj svetel kakor prej.

»Koliko pa sem prav za prav zapravil?« se

je tedaj vprašal Podbregar. V mestu ga je pijača tako omotila, da niti tega ni vedel.

Segel je v hlačni žep in privlekel iz njega še precej srebra.

»No, saj ni bilo tako hudo,« si je zadovoljen rekel.

Potem pa je potipal še pod telovnik, kjer je nosil zmerom listnico.

Tedaj pa ga je pogrelo. Kakor je tipal in tipal, listnice ni bilo nikjer. Preplašen je planil kvišku. Ali jo je izgubil? Ne, saj ni mogoče. Po poti mu ni mogla pasti iz žepa, ki je bil po vrhu tega še vselej zapet. Ne, okrašt so ga morali.

Kaj mu je kazalo drugega, kakor da se obrne in se vrne v mesto? Zdaj je pozabil svojo utrujenost, in kar so mu dale moči, je hitel nazaj proti mestu.

Da se mu je moralo še to primeriti! Kaj naj stori? V gostilno pojde in povpraša tam. Morda mu je listnica padla iz žepa in jo je našel gostilničar. Toda ne, saj to ni mogoče. Okradli so ga. A kdo? Zdaj se je spomnil družbe Hrvatov, ki jih je sam povabil k svoji mizi. Kdaj so odšli? Kam so šli?

Pot, ki je zanj prejel potreboval več kakor uro, je zdaj prehodil v pičlih treh četrtinah ure. Ves zasopel je stopil v gostilno, ki jo je oštr prav tedaj zapiral.

»Počakajte malo!« je vzkliknil. »Počakajte malo!«

»Kaj pa je?« se je začudil gostilničar, ko je opazil Podbregarjev zmeden obraz.

»Okradli so me. Pri vas so me okradli...«

»Kdo pa? Pri meni? Ne, saj ni mogoče...«

»Pa je. Nič drugače ne more biti. Tisti Hr-

mestu izpričajo, da stopajo nacionalni fantje v borbo s krepkejšimi dokazili, kakor so kamenje in gnila jajca, in da se hočejo boriti z mečem duha.

Ko je predsednik zaključil nad pričakovane uspelo zborovanje, so fantje mogočno zapeli še »Hej Slovani« in druge nacionalne borbene pesmi, potem pa med navdušenim vzklankanjem kralju, Jugoslaviji in vodstvu Jugoslo-

slovske nacionalne stranke zapustili dvorano.

Izvoljeni banovinski odbor je po končanem zborovanju položil venec k vznožju spomenika kralja Petra I. Osvoboditelja. Posebno odposlanstvo pod vodstvom podpredsednika Kneza je položilo venec na rapalsko ploščo pred vseučiliščem, drugo odposlanstvo s podpredsednikom Goriškom pa na grob dr. Gregorja Žerjava.

Naši Vestfalci so se vrnili

Izredno veliko število rojakov iz Vestfalije je bilo prišlo letos na tritedenski oddih v domovino. Ko so se pripeljali, jih je domovina sprejela z dežjem. Ko pa so se razšli na domove, njihovi nemški spremljevalci pa na izlete po Jugoslaviji, se je nebo zvedrilo in je bilo skoro ves čas lepo vreme. Vestfalski rojaki so se na obiskih lahko razgledali okrog domačih krajev in še bolj vzljubili svojo prelepo domovino. Njihovi nemški prijatelji, ki jih je bilo okrog 90, pa so zlasti pohiteli k morju in ob vrnitvi v Ljubljano niso mogli prehvaliti nepozabnih vtisov. Neki naš nemški prijatelj je sporočil v Ljubljano, da pišejo nemški izletniki v Jugoslaviji domov samo hvalo o tej lepi deželi.

Večje odposlanstvo vestfalskih rojakov se je udeležilo tudi romanja na Oplenec, kjer so položili venec na grob kralja Uedinitelja. Prejšnji četrtek pa so se izletniki začeli spet zbirati v Ljubljani, ker se je že bližal dan vrnitve. Odposlanstvo vestfalskih rojakov je

še pohitelo k Sv. Križu in se poklonilo na grobu dr. Gregorja Žerjava. Položili so krasen venec s trobojnim trakom.

V petek dopoldne je na glavni postaji v Ljubljani že stal pripravljen dolg poseben vlak, v katerega se je nagnetlo vseh 541 izletnikov. Trinajst vagonov je komaj sprejelo vse vso to množico. K slovesu dragih rojakov je prihitela na postajo precejšnja množica znancev in prijateljev. Senator dr. Albert Kramer, prvemestnik Družbe sv. Cirila in Metoda inž. Janko Mačkovšek, zastopniki Narodne odbrane, izseljenski referent in drugi so se prisrčno poslovili od predstavnikov Jugoslovske centralne delavske zveze in Zveze katoliških društev sv. Barbare, ki so bili letos skupno priredili ta veliki izlet. Želimo, da bi bilo tako tudi v bodoče. Bili so ganljivi prizori, ko so se naši vestfalski rudarji poslavljali od dragih svojcev. Ko se je dolgi vlak premaknil, so nešteti robčki zaplapolali skozi okna in na peronu.

Stoletnica rojstva očeta slovenskega združništva

Slovensko združništvo bo imelo 18. t. m. pomemben praznik. Ta dan bo poteklo sto let, odkar se je rodil prvi naš združni delavec, oče našega združništva Miha Vošnjak. Zveza slovenskih zadrug bo ob tej priliki izdala obširen Združni zbornik, ki bo obravnaval zgodovino slovenskega združništva in ogromno združniško delo Mihe Vošnjaka. Iz zbornika povzemamo naslednje vrste:

Miha Vošnjak se je rodil 18. septembra leta 1837. v Šoštanju. Kot inženjer je služboval na

raznih odgovornih mestih, v železniški službi, a l. 1879. je stopil zaradi bolehnosti v pokoj ter se naselil v Celju.

V tem času se je ves posvetil združniškemu delu, da bi po svojih najboljših močeh pomagal rojakom pri delu za gospodarsko osamosvojitve. Po velikem trudu se mu je posrečilo ustanoviti posojilnico v Celju, nato pa je pomagal organizirati posojilnice v Mariboru, Ptuj in raznih drugih krajih. Organiziral

»Tiste Hrvate? Ne, jaz ne. Kaj niso bili vaši znanci, ko ste jih sami povabili k mizi?«

Podbregar je ves obupan odkimal: »Ne, niso bili.«

Potem je v poslednjem upanju vprašal. »Ali ste kaj pogledali pod mizo? Morda mi je listnica padla na tla.«

»V sobi ni bilo nič,« je dejal krčmar. »Prejle je dekla vse pometla in tudi jaz sem bil poleg, toda kakšne denarnice ni bilo nikjer.«

Podbregar se je udaril po čelu. Ves iz sebe je bil.

»Kaj naj storim? Kam naj se obrnem?« je jadikoval.

Krčmar, ki se mu je možak smilil, mu je svetoval, naj stopi hitro k orožnikom in jim pove, kaj se mu je primerilo.

»Kje pa so?« je vprašal hlastno Podbregar.

»Tamle prav blizu za vogalom. Saj je nad hišo napis. Jaz vas bom tu počakal, če bo treba kaj pričati.«

Orožniki so bili hitro na mestu in zaslišali so Podbregarja in oštirja. Podbregar je govoril zelo zmedeno. Saj sam ni dobro vedel, kako je moralo biti takrat, ko je bil okraden. Njegove besede so bile časih tako brez zveze, da mu je naposled dejal orožniški komandir:

»Menda niste bili v takem stanju, da bi se bili vsega zavedali. No, javili bomo to dalje in dali zasledovati tiste Hrvate. Drugač pa vam ne morem obljubiti. Vprašanje je seveda, ali jih bodo dobili. S takšnimi ljudmi smo imeli že dovolj izkušenj. Pridejo in izginejo kakor ka-fra, potem jih pa išči.«

»Gospod, pohitite, prosim vas,« je molčeval Podbregar. »Ves denar so mi vzeli, vse, in še izposojen je bil...«

»Koliko je pa prav za prav bilo? Vidite, še tega niste povedali!«

»Štirje tisočaki in pet ali šest stotakov. Listnica je bila črna...«

»Te ni treba opisovati. Prepričani ste lahko, da so jo pri prvi priložnosti odvrgli.«

»Kaj naj zdaj storim?« je vprašal Podbregar.

»Kaj naj storite? Domov pojdite in počakajte. Če bodo odkrili kakšno sled ali celo našli denar, vas bomo že obvestili.«

S povešeno glavo se je Podbregar res vrnil domov. Že na jutro je šlo, ko je odprl vrata na domače dvorišče. Obstal je pred hišo, kakor bi bil premišljal, kam naj gre. Potem pa se je naglo obrnil in šel na skedenj v mrvo. Kakor ubit je obležal in se zbudil šele opoldne, ko so zazvonili zvonovi h kosilu.

XX.

MLADA SREČA

Četrty dan po porodu je Marija prvič vstala in šla pred hišo. Bleda in slabotna je bila še in komaj je hodila. Botra jo je morala podpirati, da je lahko prilezla do klopice, ki je bila v prijetni senci.

»Botra, tako sem srečna,« je šepnila Marija. »Samo da je to minilo. In zdaj imam vsaj nekoga, da živim zanj...«

»Kaj nisi že doslej imela nikogar?« je vprašala botra.

»Da, imela sem ga... Andreja... Toda zdaj, ko je še otrok med nama, zdaj imam še več, neskončno več... O, ko bi Andrej vedel, kako mi je pri srcu! On, siromak, pa se muči tam daleč in ne more priti k meni.«

Prvi zobobol
naj bo pri Tvojem
otroku tudi zadnji!

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

jih je na podlagi pravil, ki jih je sam sestavil po vzorcu Schultze - Delitscha.

Na Vošnjakovo pobudo se je l. 1883. ustanovila Zveza slovenskih posojilnic v Celju, ki je bila prva slovenska in sploh jugoslovska združna zveza. L. 1905. je Vošnjak rešil tudi pereče vprašanje denarne centrale na ta način, da je ustanovil novo osrednjo zadrugo Združno zvezo v Celju, ki je bila instruktorska, revizijska in denarna centrala in vse včlanjene zadruge.

Veliko važnost je Miha Vošnjak polagal tudi na tisk. Že leta 1884. je ustanovil svoj združni list »Zadrugo«, ki je s presledkom izhajala do l. 1930, ko se je Združna zveza v Celju združila z Zvezo slovenskih zadrug v Ljubljani. Razen tega je Vošnjak ustanovil v Celju Združno tiskarno in s tem osamosvojil zvezo in njene članice tudi glede tiskarne.

Po tridesetih letih delovanja je Miha Vošnjak zapustil veliko združno zgradbo, ki je bila krepka hrbtnica narodnega gospodarstva. Po dovršenem prostovoljnem delu se je zaslužni mož umaknil iz javnega dela v želji, da bi pozni večer svojega življenja v miru preživel v Gorici. Vojska pa ga je poglala v

»Saj bo prišel,« jo je potolažila botra. »Morda prej kakor misliš. Takrat boš šele srečna.«

»Botra, ali ste zaradi krsta že kaj uredili?« je vprašala Marija po kratkem molku.

»Da, z babico sem že govorila. Rekla je, da bi bilo to najpametneje čim prej opraviti. Ti seveda ne boš mogla iti v cerkev...«

»Zakaj ne, botra?«

»Preslabotna si še in pot bi te utrudila. Pa tudi če bi se peljali, bi ti utegnili škodovati.«

Marija je bila zaradi tega hudo žalostna. Ves dan je že premišljala, kako bo takrat na krstu in kako bi bilo še dosti lepše, če bi bil tudi Andrej poleg. Toda vdati se je morala v usodo. Botra je imela prav, ko je rekla, da bi ji škodovalo. Sama je dobro čutila, da je še brez moči.

»Samo nekaj je,« je potem dejala botra.

»Kdo pa naj gre za botra?«

»Saj res!« Na to Marija niti mislila ni.

»Zdaj sem pa res v zadregi,« je dejala. »Nikogar ne poznam tu. Ali vi koga poznate, da bi sprejel to nalogo?«

»To bi se že našlo,« je odvrnila botra, »samo čudno je, če človek izbere za takšen posej čisto tujega človega.«

Popoldne je prišla Marijina mati. Ko je videla, da je hči že vstala, je bila zelo vesela. Kar odleglo ji je. Doslej se je še zmerom bala zanj.

Povedala ji je, da ji je Andrej pisal in v pismu omenil tudi svojo prošnjo za dopust.

»Če ga bo le dobil,« je rekla Marija. »Za kdaj pa ga pričakuje?«

»Menda kmalu. Obljubil mi je, da mi bo takoj pisal.«

tujino. Dne 2. julija l. 1920. je umrl kot izseljenec v Švici, svoj zadnji dom pa je dobil v št. lju pri Velenju, v bližini svojega rojstnega kraja.

Mož, ki mu je naše slovensko združništvo iz hvaležnosti nadelo naslov očeta slovenskega združništva, zasluži, da se ga ob stoletnici njegovega rojstva častno spominjamo.

Nacionalno delavstvo je zborovalo

Zadnjo nedeljo je bilo v Kranju lepo zborovanje nacionalnega delavstva. Navzlic skrajno slabemu vremenu so se udeležili zboru skoro vsi upravičeni odposlanci Narodne strokovne zveze, tako da so bile zastopane prav vse podružnice. Zborovanje ni bilo nikakoli parada, saj so zborovali resni ljudje, ki imajo pred seboj edino misel: kako bi se izboljšal položaj našega delavstva in sploh mallega človeka in se mu dala polna pravica do dela, zaslužka, kruha in življenja in tako položaj v družbi, ki je vreden človeškega dostojanstva.

Iz poročil je bilo razvidno neumorno in veliko delo organizacije v minuli poslovni dobi. O nalogah in smotih nacionalnega delavstva je poročal dr. Bohinjec. Dotaknil se je vseh

vprišanih, ki se tičejo našega delavstva in namешčenstva. V tem smislu je bila sestavljena in sprejeta obsežna resolucija. Pri volitvah je bil izvoljen skoro ves stari odbor. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Rudolf Juvan iz Ljubljane, za prvega podpredsednika dr. Jože Bohinjec iz Ljubljane, za drugega podpredsednika Tine Zupan z Jesenic, za tajnika pa Franjo Rupnik. Poleg njih so v vodstvu še Jože Ambrožič, Pavel Žmavec, Alojz Oven in Alojz Orehek. V nadzorni odbor so bili izvoljeni dr. France Kovič, Vladimir Prelc, Franc Markizeti, Jakob Pivk, Avgust Jamnik in Alojz Hočevnar.

Narodna strokovna zveza prehaja v 30. leto obstoja in bo to proslavila drugo leto meseca maja v večjem obsegu.

Težnje in zahteve viničarjev

Nedavno nedeljo je v Ljutomeru zborovala Stokovna zveza viničarjev, ki ima 16 podružnic. Zbor je vodil predsednik g. Andrej Mir. Po podanih poročilih je član načelstva g. Jožef Košnik prečital obširno resolucijo, iz katere povzemamo v glavnih obrisih:

Uredbo o viničarskem redu večina vinogradnikov krši: strokovno sposobni viničarji se nasilno spreminjajo v najemnike, sklepajo se nočejo pismene viničarske pogodbe, viničarjem se ne daje dovolj primerne deputatne zemlje, že tako prenizke mezde se jim izplačujejo neredno in se jim pogosto daje ničvredna pijača kot del plače, viničarske nagrade se v 90 odstotkih ne izplačujejo, v mnogih primerih se ne dovoljuje materam-gospodinjam podaljšanje zakonitega odmora, večkrat se brez potrebe vsiljuje delo ob nedeljah, z grožnjo odpovedi službe se vsiljujejo razna akordna dela in zlasti se viničarjem brani in odreja pravica združevanja v stanovskem društvu.

Glede na to zahteva resolucija med drugim: obremenitev vinogradnika, ki ima nad en oral vinograda in ima viničarja kot najemnika, z občutnim najemninskim davkom, sklepanje pismenih službenih pogodb, dovolj primerne deputatne zemlje ali nadomestilo v živilih, izplačevanje zaslužka vsak teden, uredbo o minimalnih mezdah tudi za viničarje, redno izplačevanje viničarskih nagrad, izključitev možnosti, da bi se vsiljevala akordna dela, ki naj bodo dopustna le v nujni potrebi, a se morajo pravično plačati, zaščito pravice organiziranja, odpravo nepotrebnega nedeljskega dela, izključitev zapostavljanja viničarskih družin z večjim številom otrok, izključitev odpovedovanja služb starejšim viničarjem, dopolnilno uredbo o službeni stalnosti in bolniško in starostno zavarovanje tudi za viničarje.

H koncu ugotavlja resolucija, da so zlasti inozemski vinogradniki največji kršilci viničarskih zakonitih pravic in da ti skoro vedno

najslabše plačujejo svoje delavce, med tem ko svoje pridelke zmerom najbolje vnovčijo. Viničarji pozivajo oblastva na pomoč v borbi proti tujcem, ki jim morajo še zmerom tlačiti. Hkratu izjavljajo, da se bodo v obrambo svojih pravic borili z vsemi zakonitimi sredstvi.

Politični pregled

Zadnje dni se je vršila

v Nyonu konferenca proti morskemu roparstvu v Sredozemskem morju.

Udeležile so se številne države, a Nemčija in Italija sta udeležbo odklonili. Na konferenci je šlo za tem, da se onemogočijo napadi na trgovske ladje nevtralnih držav. Kakor je znano, je zlasti neka podmornica torpedirala več trgovskih ladij. Konferenco je vodil francoski zunanji minister Delbos, ki je zahteval, da se mora zločinskim napadom na trgovske ladje napraviti konec. Posebno ostro je govoril ruski zunanji komisar Litvinov, ki je naglašal, da ladij ne ogražajo pomorski razbojniki, temveč vlada neke evropske države, katere ime da je vsem na jeziku. Zlasti hude so bile besede, ko je rekel, da so mogle odpovedati udeležbo na konferenci le države, ki so same organizirale morsko razbojništvo.

Konferenca je dovela do uspeha in je bil v začetku tega tedna

nyonski dogovor podpisan.

Sklepi so se začeli izvajati v sredo. Po teh sklepih ima vsaka sodelujoča država pravico napasti in po možnosti uničiti vsako podmornico, ki bi napadla kakšno ladjo proti mednarodnemu pravu. Španskih ladij, tako francoskih kakor republikanskih, se to ne tiče.

Kakor poročajo iz Aten, je angleška križarka »Malaja« v Egejskem morju

zaplenila neznano morskorožbojniško podmornico,

ki je bila torpedirala neki ruski petrolejski parnik. Podmornico so zasedli angleški mornarji in njeno posadko spravili na križarko. Rešena je tudi posadka ruskega parnika. Kateri državi je pripadala zaplenjena podmornica, poročilo ne pove.

Potem je Marija razložila materi svoje skrbi zaradi botra. Kačarica je malo pomislila: »To je pa res nerodna reč. Iz naše vasi ne bi nikogar rada prosila, ker bodo imeli potem ljudje še večje jezike.«

»Jej, mati, kaj pa Miha?«

»Pa res, to bo najbolj pametno. Dobro se mu bo zdelo, če ga bo doletela takšna čast. Saj je že tako dolgo pri hiši, da se mi časih zdi, kakor ne bi bil več samo hlapec.«

Tako so potem odločili, da bo Miha boter. Krst bo čez tri dni. Kačarica in Miha bosta prišla okoli desetih dopoldne, potem pa pojdejo vsi v cerkev.

Minil je teden po tem dogodku, minilo je štirinajst dni. Marija se je že docela opomogla. Rdečica se je vrnila v njen obraz in spet je bila srečna in vesela kakor nekoč. Andrej ji je pisal, da bo najbrž dobil v kratkem daljši dopust in zdaj je samo čakala dneva, ki ji bo sporočil, da Andrej pride.

Tudi krst je bil srečno opravljen. Miha je bil za botra, kakor je bilo dogovorjeno. Kako ponosno je držal na rokah mladega Kačarjevega naslednika, ki so ga krstili za Ivana! Da, nikoli si ni mislil, da ga bo doletela kdaj takšna čast.

Tudi Kačarica je bila srečna, da se je vse srečno izteklo in da ji ne bo treba več skrbeti zaradi hčere.

Samo pri Podbregarjevih ni bilo tako, kakor bi bilo moralo biti.

Kakor je bilo pričakovati, tatov Podbregarjevih tisočakov niso odkrili. Izginili so, kakor bi se bili v zemljo vdrli, in ni bilo sledu za njimi. Kolikor so se orožniki trudili, da

bi bili odkrili kakšno malenkost, ki bi jim bila pokazala pot za njimi, ničesar se ni posrečilo najti. Podbregar, ki je izprva še nekaj upal, je izgubil vsako nado, da bo še kdaj dobil svoj denar nazaj.

To ga je še bolj potrl. Pijača, ki se ji je bil začel vdajati, ga je čisto zasušila. Iznova se je bil zatekel v posojilnico, kjer so mu spet dali nekaj denarja. Na tega je bolj pazil. Imel ga je doma skritega in je jemal s seboj zmerom samo kakšen stotak. Toda pil je zmerom bolj. Vse ga je grizlo, zlasti pa to, da je sam čutil, kako počasi leze proti prepadu, kamor bo nekega dne zdrsnil in odkoder ne bo več poti nazaj. Na eni strani mu ni bilo dosti do premoženja; živel je v zavesti, da ga je on nabral in da lahko stori z njim kar hoče, zlasti ker se mu je sin tako izneveril, na drugi strani pa je čutil v sebi tisto trdo kmetsko kri, ki ji pomeni zemlja vse, in ki trpi, če ne gre vse tako, kakor bi bilo treba, ampak ravno narobe. In ko je tako zdvajal sam nad seboj in se sam s seboj boril, mu je bilo časih, da bi bil skoraj obupal. Uteho v tem boju s svojo bolečino in slabostjo pa je našel vselej v pijači.

Podbregarica je videla, kako se dom podira, slutila je, da ni več daleč dan, ko pojde vse na boben. Toda molčala je. Vedela je, da v takem razpoloženju pri možu ne bo zagledala nobene besede. Zavirala je propadanje doma, kolikor je s svojimi slabotnimi močmi mogla, toda nazadnje je bila vendar samotista vrste ženska, ki ji je potrebna močna moška roka, da jo vodi, in ki si ne vedo pomagati, če takšne roke ni.

Tudi na vasi so vsi dobro videli, kako gre

pri Podbregarjevih rakovo pot. Zlasti je to bolelo vaškega župnika. Nekoč je srečal Podbregarja na poti v gostilno. Ustavil ga je in mu dejal, naj gre malo z njim, ker bi mu rad rekel nekaj besed.

Molče in brez ugovaranja mu je Podbregar sledil.

»Podbregar,« mu je dejal župnik. »že dolgo čakam, da bi vam nekaj rekel. Poglejte, vsa vas se zgleduje nad vami in vašim popivanjem v zadnjem času. Nekoč ste bili tako dober gospodar, zdaj pa ste se iznenada tako izpremenili. Kaj je temu vzrok? Dajte, povejte mi lepo! Morda bi vam lahko kaj svetoval. Vidim, da vas nekaj tare...«

Podbregar ga je nezaupno pogledal. Kaj naj mu pripoveduje, saj bo vse zastoj. Pa vendar se je omeščal in začel tožiti nad sirom. Ni ga hotel ubogati, ne zmenil se zanj, sramoto je nakopal hiši...

»Ne smete gledati vsega tako črno,« je mirno rekel župnik. »Vi niste prvi oče, ki se mu je kaj takšnega primerilo. Sedanji mladi ljudje so drugačni, kakor smo bili mi nekoč. S časom gredo. In s tem se moramo sprijazniti. Vidite, dekle, ki vas je od sina odtujilo, dobro poznam. Nič slabega ne morem reči o njej. Če je še zmerom takšna, kakor je bila takrat, ko je hodila v šolo, sem prepričan, da bo dobra žena in gospodinja. In tudi vaš sin najbrž ni tako hudoben, kakor pripovedujete vi. Ne zamerite mi, če tako govorim z Vami. Verjemite, da ne čutim nikakršne potrebe, da bi mlada človeka zagovarjal. Samo kot človek, neprizadet človek govorim.

(Dalje prihodnjič)

Iz Daljnega vzhoda poročajo, da so

Japonci kljub žilavemu odporu Kitajcev izvojevali nekaj uspehov

na severnem in vzhodnem bojišču. Imeli so pa pri tem velike izgube. Kitajci so se umaknili, kakor tudi kitajski glavni stan, na že več dni pripravljene nove obrambne postojanke od Liuha do Nansianga ob železniški progi Sanghaj - Nanking.

Pred dnevi so ruske obalne stražne ladje zaplenile v korejskih vodah okoli 150 japonskih ribiških ladij. Zavoljo tega se je

napetost med Rusijo in Japonsko zelo poostрила.

Japonski protest, naj se ladje vrnejo, je bil v Moskvi odklonjen. Japonci trdijo, da se Rusija že pripravlja na pomoč Kitajski in da bo že to zimo začela sama vojno z Japonsko. Rusko prevažanje vojaštva in orožja na Daljni vzhod kaže, da so japonske trditve morda osnovane.

V ponedeljek se je v Ženevi začelo

zasedanje skupščine Društva narodov z dnevnim redom: Španija in Kitajska.

Naključje je nanese, da predseduje svetu Društva narodov po vrstnem redu baš predsednik španske republikanske vlade v Valenciji Negrin, ki je hkratu zastopnik Španije v tožbi proti nekaterim tujim državam zaradi kršenja španske nedotakljivosti. Na drugi strani pa je tudi Franco poslal svoje odposlanstvo na zasedanje. Zaradi tega lahko nastanejo hude neprilike. Enake težave bo Društvu narodov povzročala pritožba Kitajske proti Japonski. Francov protest proti pripustitvi španskega republikanskega zastopnika k zasedanju, češ da je pod republikansko oblastjo le še tretjina Španije, je bil odklonjen.

Po vesteh iz Madrida

so ob koncu preteklega tedna prešli republikanci v ofenzivo

na vseh bojiščih razen na severnem. Posebnih dogodkov ni bilo. Republikanci si predvsem prizadevajo zavzeti Saragoso. V Cartageni so republikanci potopili neko frankovsko podmornico, ki je nameravala torpedirati neko republikansko tovorno ladjo.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

10
Arthur Conan Doyle:

Maščevalci iz Indije

Moj oče je vzdignil obrvi, da bi izrazil dvom, ki mu ga je z besedami izraziti prepovedovala njegova gostoljubnost.

»Mislim, gospoda«, je rekel, »da sta po svojih nevarnih pustolovščinah zelo potrebna počitka. Izvolita mi slediti, da vaju povedem v vajino sobo.«

In oče ju je s staromodno vljudnostjo povedel v najlepšo prazno sobo v hiši. Ko se je potem še vrnil v stanovanjsko sobo, mi je predlagal, da greva skupaj na obrežje in, če mogoče, odkrijeva kaj novega.

Prvi blede jutni svit se je že kazal na vzhodu, ko smo se drugič napotili h kraju ladijske nesreče. Vihar se je bil izdivjal, a morje je še visoko valovilo, in sredi šumenja valov se je premikala kipeča črta pene, kakor bi bil togotni stari ocean škripal z belimi zobmi iz besnosti, ker so mu bile žrtve ušle.

Vzdolž obrežja so ribiči vlačili na kopno sode in druge ladijske reči, ki jih je naplavljal morje. Nihče pa ni videl nobenega mrlja. Razložili so nam to tako, da so lahko prispeli do obrežja le plavajoči predmeti, a vse drugo, kar je bilo pod morsko gladino, da je silni nasprotni tok nedvomno potegnil ven na morje.

V možnost, da bi bili mogli nesrečni potniki kakorkoli doseči obrežje, ni nobeden izmed teh izkušenih ljudi verjel niti trenutek. Čisto jasno so nam dokazali, da bi se bili morali razbiti ob skalah, če ne bi bili utonili.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

HMELJ. Pretekli teden je bilo v Savinjski dolini precej živahno nakupovanje hmelja. Računa se, da je prodana že četrtna pridelka. Največ povpraševanja je bilo za cenejše dobro srednje in srednje blago. Cene so bile za prvovrstno blago 22 do 24, za dobro srednje 19 do 22 in za drugo raznovrstno blago do 18 dinarjev za kilogram. — V Zalcu na Češkoslovaškem so bile cene nespremenjene, to je v naši vrednosti po 21 do 32 dinarjev za kilogram.

SVINJE. Na mariborskem sejmu so bile cene za 5 do 6 tednov stare prasce 90 do 110 za 7 do 9 tednov 100 do 120, za 3 do 4 mesece 140 do 170, za 5 do 7 mesecev 215 do 340, za 8 do 10 mesecev 350 do 440, za 1 letne 650 do 740 Din za rilec. Svinje so se prodajale po 6 do 7,50 Din za kg žive teže in po 9 do 11 Din za kg mrtve teže.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 14. t. m. v devizah (s prišteto premijo):

1 nizozemski goldinar za 23.89 do 24.03 Din;
1 nemško marko za 17.40 do 17.57 Din;
1 angleški funt za 214.51 do 216.57 Din;
1 ameriški dolar za 43.07 do 43.44 Din;
100 francoskih frankov za 154.77 do 156.21 Din;
100 češkoslovaških kron za 151.43 do 152.54 Din;
100 italijanskih lir za 227.70 do 230.78 Din;
Vojna škoda se je trgovala v Zagrebu po 407.50 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu v Ljubljani po 8.42 Din, nemški klirinški čeki pa po 12.85 din.

Sejmi

20. septembra: Zabukovje, Sv. Jurij pri Celju — trg. Dobrovnik (kramarski in za živino), Bučka, Višnja gora, Nadlesk, Stari trg pri Logatcu, Sv. Trojica v Slovenskih goricah;
21. septembra: Podsreda (za goved, ovce in koze), Črnomelj, Tuhinjski, Ribnica na Dolenjskem, Laško, Sv. Peter pri Ljutomeru, Dravograd, St. Ilj pri Velenju, Sv. Vid pri Grobelnem;

22. septembra: Šoštanj, Sv. Helena pri Čakovcu;

24. septembra: Slovenska Bistrica (živinski in kramarski), Cankova.

DOPISI

JESENICE (Smrt dveh starih železarjev). V petek je po daljši bolezni v 82. letu starosti preminul g. Odar Jakob, upokojenec bratovske skladišnice na Jesenicah. Pokojnik je pred dolgimi desetletji prišel iz bohinskih železarn v tvornico Kranjske industrijske družbe na Jesenice in kasneje na Javornik. Bil je zaposlen polnih 40 let. Istega dne opoldne je na Javorniku po kratki bolezni v 73. letu starosti umrl g. Markizeti Janez, prav tako upokojenec bratovske skladišnice. Tudi Markizeti je prišel predavnimi leti iz Bohinja na Jesenice. V tvornici Kranjske industrijske družbe je delal polnih 55 let. V grob sta legla dva delavca iz stare bohinske železarske garde, ki počasi izumira. Bila sta priči postanka železarske industrije in njenega velikega razvoja. Oba sta bila pridna in vestna delavca in dobra družinska očeta. Bodi obema ohranjen lep spomin!

SV. BOLFENK PRI SREDIŠČU. V nedeljo 19. t. m. bosta v tukajšnji šoli **sadni ogled** in razstava grozdja in povrtnine, ki ju priredi Društvo kmečkih fantov in deklet s sodelovanjem podružnice Kmetijske družbe. Zjutraj ob pol 8. in popoldne ob pol 3. bodo strokovna predavanja iz sadjarstva, kletarstva in vinarstva. Predavali bodo priznani strokovnjaki. Vstop prost. Oglejte si poučno in zanimivo razstavo in posetite predavanja polnoštevilno! Odprto ves dan od 7. zjutraj do 6. zvečer. Na svidenje!

ŠMARJE PRI JELŠAH. Rojstni dan svojega Vzvišenega brata je Sokol proslavil kar najsveteje. Že na prejšnji večer so zaplapolale z vseh hiš državne zastave. Ob pol 8. je krenil po trgu sprevod. Na čelu sprevoda je nosil Sokol v kroju ogromno državno zastavo. Sledila mu je domača sokolska godba, ki je ves čas neumorno igrala. V sprevodu so še sodelovali Sokoli v krajih in v civilu, naraščaj in deca v civilu z znaki in naši gasilci. Ves čas sprevoda so vzklikali kralju, nacionalni ideji in Sokolu. Po sprevodu je bil na trgu stik, kjer je godba intonirala Pesem sokolskih legij, ki jo je pelo vse članstvo, in

hlevni vetrc, ki je tako nežno šušljal z bršljanovim listjem, isti element, ki je bil pred nekaj urami stresal vso hišo. Prav tako se je zdelo, kakor bi bila narava obžalovala svoje prejšnje strastno divjanje in se prizadevala potolažiti svet s toploto in solničnim žarom.

Spodaj v veži sem naletel na nekaj mornarjev s ponesrečene ladje, ki jim je bil nočni počitek vrnil moči. Ko sem se pojavil med njimi, sem zaslišal veselo mrmranje hvaležnosti nasproti meni.

Pripravljali so se, da se odpeljejo v Wigtown, odkoder lahko z večernim vlakom potujejo dalje v Glasgow. Moj oče je odredil, da dobi vsak na pot zavojček kruhkov, namazanih s sirovim maslom in trdo kuhanih jajc.

Kapitan eMadows se nam je v imenu svojih mornarjev prisrčno zahvalil za gostoljubnost in pozval moštvo, naj nam trikrat zakliče »Živeli«. In mornarji so to radi volje storili iz svojih krepkih pljuč. Kapitan in krmilar sta po mali južini šla z nami k obrežju, da si še zadnjič ogledata kraj nesreče.

Obširni zaliv je še krčevito valoval in njegovi valovi so se ječe razbijali ob skalah, toda o divjem hrušču, ki smo mu bili priče v zgodnjih jutrnih urah, ni bilo več sledu. Dolge, smaragdno zelene vrste valov so se s svojimi drznimi penastimi grebenčki valile počasi in veličastno proti obrežju, da so se prevračale v pravilnem ritmu, podobnem dihanju izmučene pošasti.

Za dolžino ladijske vrvi od obrežja smo videli plavati na valovih ladijski glavni jabor, ki je zdaj pa zdaj izginil pod vodo, a so ga valovi spet in spet vrgli v zrak kakor orja-

XII. poglavje

Biti je že moralo proti poldnevu, ko sem se naposled zbudil. Divji, viharni dogodki preteklih noči so se mi zdeli v morju zlatih solčnih žarkov, lijočem v mojo sobo, kot čudne sanje. Težavno je bilo verjeti, da je bil po-

državno himno. Po bakladi je Sokol priredil v telovadnici pri br. Habjanu slavnostni koncert društvenega salonskega orkestra in godalnega kvarteta od vodstvom neumornega br. Dežele. Poslušalci, ki so do zadnjega kotička napolnili dvorano, so izvajalcem živahno ploskali, tako da so morali zadnje točko celo ponavljati. V ponedeljek se je vršila v župni cerkvi zahvalnica, ki so se je udeležili zastopniki uradov, Sokoli v krojih in civilu, gasilci in mnogo občinstva. Ob 10. je bil zbor Sokolov v telovadnici, ki je bil številno obiskan. Zbora se je udeležilo vse, kar sokolsko čuti. Po odvetju Pesmi sokolskih legij in himne Hej Slovani je bila zaključena lepa proslava, ki je napravila na vse prisotne najgloblji vtisk. Bratje in sestre, tudi v bodoče se držimo svojega gesla: Le naprej brez miru za sokolskim praporom!

ST. JANŽ PRI VELENJU. Po dolgem molku se spet oglašamo. Čudno, da prejšnji dopisnik ne poroča več, saj je dosti zanimivih reči. Šolski pouk se je začel 3. t. m., toda žal še vedno nismo dobili zadosti učiteljstva. Bil bi že čas, da odločujoči činitelji čimprej rešijo to zadevo. Samo po sebi je umevno, da šolski pouk zelo trpi, ker že od januarja poučuje v vseh razredih samo ena učiteljica. Kaj so res zdaj tako dobri časi, da ni nobene učiteljske moči na razpolago? Želimo, da se te razmere čimprej uredi. — Pred nekaj meseci je tukajšnji cerkveni pevski zbor odstopil, ker pač ni bilo drugega pričakovati pri takšnih razmerah, kakršne vladajo že dalje časa pri nas. Res so se ponudili drugi pevci, toda prejšnji pevci so jih po veliki večini prekašali. Dne 1. t. m. smo dobili novega organista, ki je obenem tudi občinski tajnik. Čeprav imamo v fari dve osebi, ki bi bili zmožni izvrševati iste posle, se je to mesto ponudilo tujcu. Res moramo vsi živeti, toda prej se mora poskrbeti za domačine. Napredujemo torej v vsakem oziru. — Tukajšnje gasilno društvo se je v kratkem času, kar obstoji, dobro razvilo in si je postavilo tudi dom in nabavilo brizgalno, kar je lep uspeh za sedanje slabe čase. V kratkem priredi tombolo. Dán bo pravočasno javljen. — »Domovina« radi čitamo, čeprav jo nasprotniki blatijo na vse načine. Tega mišljenja nam pa ne bodo vzeli, da je »Domovina« pošten list. Le »Domovina« je za nas!

ST. VID PRI GROBELNEM. Ker bo 20. t. m. sejem v St. Juriju ob južni železnici, se sejem, ki bi se moral tudi pri nas vršiti istega dne, preloži na torek 21. t. m. Kupci in

prodajalci ste vabljeni v obilnem številu, da bo kupčija živahnější.

VELIKE LAŠČE (Smrtna kosa). V ljubljanski bolnišnici je umrl g. Anton Kogej, višji sodni oficial, na službi zadnje tri mesece v Mokronogu, prej pa neprestano 26 let v Velikih Laščah. Pokojni Kogej je bil po rodu iz Idrije. L. 1910. je stopil v prakso pri sodišču v Idriji, l. 1911. pa je prišel v Velike Lašče, kjer je služboval do letošnje pomladi. Bil je miren in blag človek, toda trden in zaveden nacionalen mož, ki ni nikoli skrival svojega prepričanja. Bil je ves čas član Sokola in gasilskega društva, kjer je tudi dolgo vrsto let opravljal službo tajnika. Zaradi potrpežljivosti so ga zlasti kmetje imeli radi in so ga po premestitvi v Mokronog močno pogrešali. Zaradi divjih napadov v »Domoljubu« je tožil ta list in je bil »Domoljub« obsojen. Pokojnik zapušča go. Vido, rojeno Strahovo in troje otrok. Bodi možu poštenjaku blag spomin!

Domače novosti

*** Povratek kraljevske rodbine z Bleda v Beograd.** V soboto zvečer so se odpeljali s postaje Lesc-Bleda v Beograd Nj. Vel. kralj, Nj. Vel. kraljica Marija in kraljevič Tomislav in Andrej. Razstanku so prisostvovali vojvodka Meklenburška, minister dvora Milan Antić in ban dravske banovine dr. Natlačen. Ko je dvorni vlak prispel v Kranj, sta se tam Nj. Vis. knez namestnik in kneginja Olga prisrčno pozdravila z visokimi potniki.

*** Povratek Petra Živkovića.** Prejšnji četrtek se je vrnil v Beograd predsednik Jugoslovenske nacionalne stranke g. Peter Živković, ki je bil dalje časa na zdravljenju v Jachimovu na Češkoslovaškem. G. Živković je spet prevzel posle predsednika, ki jih je doslej za časa njegove odsotnosti vodil prvi podpredsednik Jugoslovenske nacionalne stranke senator g. Jovan Banjanin.

*** Letošnji manevri bodo na Dolenjskem, v Beli krajini in na Hrvaškem ob Kolpi.** Naša vojna uprava je sklenila prirediti letošnjo jesen vojaške vaje večjega obsega. Bodo to največji manevri, kar ji je bilo kdaj v naši državi, in menda tudi največji na vsem Balkanu. Vršili se bodo na Dolenjskem in Beli krajini ter v hrvaških pokrajinah med Karlovcem in Ogulinom. Sodelovalo bo okrog 50.000 ljudi. Zato je poklicano na vojaške vaje

primerno število vojnih obveznikov in rezervnih oficirjev. Manevri bodo trajali skupaj 10 dni. Vodstvo manevrov je poverjeno predsedniku vojnega sveta, bivšemu ministru za vojsko in mornarico, armadnemu generalu Milanu Milovanoviću. Šef njegovega generalnega štaba je divizijski general Ilija Brašić, pomočnik načelnika glavnega generalnega štaba.

*** Predstavniki rudarjev iz vse Jugoslavije so se zbrali v Sarajevu k posvetu,** ki ga vodi inž. Simon Milošević, ravnatelj osrednje direkcije državnih rudniških podjetij. Ministrstvo za gozdove in rudnike zastopa odposlanec Zahradnik. Predstavnik Rudarske zveze Mato Marić je navedel, da rudarji zahtevajo povišanje mezd za 30%, podaljšanje letnega dopusta, višje premije, kategorizacijo profesionalcev in draginjske doklade za žene in otroke. Predstavniki raznih rudarskih društev so stavili še višje zahteve, med drugim povišanje staranine na 200 dinarjev za neoženjene in na 400 dinarjev za oženjene. Predstavnik absolventov nižje rudarske šole iz Celja g. Kranjc je izrazil mnenje, da se morajo predelavci s kvalifikacijami te šole izločiti iz nameravane kolektivne pogodbe in da se zanje sestavi poseben pravilnik. Posvet se nadaljuje.

*** Lažen letak dr. Mačka.** Po Zagrebu in drugih hrvatskih krajih so bili te dni razširjeni tiskani letaki s podpisom dr. Mačka. Vsebinski letakov je bila: »Izvedel sem, da so nekateri omladinci na lastno pest, brez vednosti vodstva Hrvatske seljaške stranke pričeli napadati prodajalce listov in jih siliti, naj ne prodajajo nekega lista. To ni v soglasju z načeli vodstva Hrvatske seljaške stranke. Zato opozarjam vse pristaše Hrvatske seljaške stranke, da ne sodelujejo pri takih izpadih in fašistično-boljševističnih nasiljih.« Že naslednjega dne popoldne je politična pisarna dr. Mačka odločno zanikala, da bi bil ta letak izdal ali celo podpisal dr. Maček. V Zagrebu menijo, da so ga izdali izdajatelji »Danice«, da bi list rešili bojkota, ki so ga proti njemu organizirali mačkovci. Vsa zadeva je le pri spevek k »svobodoljubju«, o katerem prav mačkovci toliko govorijo.

*** Preveč kandidatov za narodne poslance.** Med tem, ko poslanci Jugoslovenske radikalne zajednice trdijo, da bodo kot prvi v Jugoslaviji odslужili svojo polno poslansko dobo, so pri »Domoljubu« očitno drugega mišljenja. To podeželsko glasilo Jugoslovenske radikalne zajednice piše o tem, kako bi morali biti

eko kopje. Drugi manjši drobljanci ladje so bili križem raztreseni po vodi, med tem ko so neštevilni manjši drogi in palice ležali na obrežnem pesku.

Opazil sem, da je letalo nekaj širokokrilnatih galebov nad ladijskimi razbitinami, kakor bi bilo videlo čudne reči pod vodo, in zdaj pa zdaj smo slišali njihov hripave glasove, kakor bi si bili drug drugemu pripovedovali, kaj so v vodi videli.

»Preperela skrinja je bila,« je dejal kapitan. »Vendar pa je žalosten občutek, če zadnjič gledaš ladjo, ki si se na njej vozil. No, spravili jo bodo na suho in jo prodali kot drva za kurjavo.«

»Zdaj je vse tako mirno,« sem pripomnil. »Kdo bi si mislil, da so v prav isti vodi preteklo noč utonili trije možje!«

»Ubogi možaki!« je rekel kapitan milosrčno. »Če jih bo po našem odhodu vrglo morje na kopno, se zanašam, da jih boste dostojno pokopali.«

Ko sem baš hotel na te besede nekaj odgovoriti, se je krmilar glasno zakrohotal in se od zadovoljnosti udaril po bedrih.

»Če jih hočete pokopati,« je dejal, »morate hiteti, dragi gospod, sicer vam uidejo. Saj veste, kaj sem vam rekel včeraj. Poglejte na tistile griček in mi povejte, ali imam prav ali ne!«

Nedaleč od nas je stal visok peščen grič blizu obrežja, na njem pa postava, ki je zbudila krmilarjevo pozornost.

Kapitan je sklenil roke nad glavo, ko se je zagledal v prikazen.

»Za božje ime!« je vzkliknil. »To je Rem Sing v svoji lastni osebi! Pojdimo k njemu!«

Stekel je razburjen vzdolž obrežja, krmilar, jaz in nekaj ribičev, ki so bili prav tako opazili tujca, pa smo mu sledili. Rem Sing je prišel, ko nas je videl, z griča in nam prihajal nasproti z glavo, zamišljeno sklonjeno k prsim.

Nisem se mogel ubraniti primerjave našega hlastnega, šumnega nastopa s pokojnostjo in dostojanstvenostjo tega vzhodnjaka. Nasprotje je postalo še očitnejše, ko je vprl v nas svoje mirne, zamišljene temne oči in nagnil glavo v prijazen, dostojanstven pozdrav.

Zdeli smo se samim sebi kakor šolarji vprčo učitelja. Široko, gladko čelo tujca, njegov jasen, prediren pogled, njegova stisnjena, vendar mehka usta in njegove fine o krepki volji pričajoče poteze so se združevale v najplemenitejšo osebnost, kar sem jih kdaj videl.

Nikdar ne bi bil slutil, da je mogoče tak neporušljiv mir in hkratu takšno zavest speče sile izraziti v človeškem obrazu. Oblečen je bil v suknjič iz rjavega žameta in v mahedrave, temne hlače. Njegova srajca je bila globoko izrezana, tako da je bil viden njegov mišičasti, rjavil tilnik. Na glavi je imel še tisti rdeči fes, ki sem ga preteklo noč videl z obrežja.

Ko je prišel bliže, sem bil presenečen, da noben kos njegove obleke ni kazal niti sledu mokrote ali slabega ravnanja.

»Vama menda ni ponočni krst prav nič škodoval,« je rekel s prijetnim, blagodnečim glasom pogledavši od kapitana na krmilarja. »Upam, da so vsi vaši mornarji dobili dobra zavetišča.«

»Vsi so pri dobrih ljudeh,« je odgovoril kapitan. »Toda vas in vašo prijatelja smo že

imeli za rajne. Pravkar sem se z gospodom Westom pogovarjal glede vašega pogreba.«

Tujec me je pogledal in se nasmehnil.

»Te brige gospodu Westu še nočemo tako kmalu naprtiti,« je pripomnil. »Moja prijateljica in jaz smo srečno prišli do obrežja. Streho smo dobili kakšno miljo odtod v neki koči. Tam okoli je sicer samotno, vendar imamo vse, kar potrebujemo.«

»Danes popoldne se odpeljem v Glasgow,« je rekel kapitan. »Veselilo bi me, če bi šli z nami. Če še niste bili prej v Angliji, vam bo morda nekoliko težavno potovati brez spremstva.«

»Zelo smo vam hvaležni za vašo brigo,« je menil Rem Sing. »Vendar moram vašo prijazno ponudbo odkloniti. Ker nas je vihar vrigel na kopno tukaj, si nameravamo to pokrajino nekoliko ogledati, preden jo zapustimo.«

»Kakor vam je všeč,« je dejal kapitan in skomignil z nameni. »Ne verjamem pa rad, da boste tukaj kaj mnogo zanimivega odkrili.«

»Morda res ne,« je odvrnil Rem Sing vedro se nasmehnivši. »Poznam pa Miltonove besede: Duh je samemu sebi dom; v samem sebi lahko napraviš iz nebes pekel, iz pekla pa nebesa.« Mislim, da lahko tukaj nekaj dni udobno preživimo. Sicer pa se motite, če smatrate to pokrajino za divjaško. Če se ne motim, je oče tega mladega moža gospod John Hunter West, čigar ime je med indijskimi izobraženci zelo znano in spoštovano.«

»Moj oče je res znan kot učenjak, ki se neča z vzhodnimi jeziki in vzhodno književnostjo,« sem začuden odvrnil.

bodoči poslanci. Iz teh razmišljanj veje skrb, da je danes po našem podeželju vse preveč kandidatov za narodne poslance. Sam »Domoljub« ceni, da jih je nekaj sto. So to ljudje, ki hočejo postati poslanci zaradi na videz precej čedne plače. Iz tega se je porodila po vojni prava pravcata narodna nesreča, kajti že dva rodova nismo imeli v parlamentu toliko nesposobnih poslancev kakor po vojni, zaradi česar se tudi ne smemo čuditi neuspehom in udarcem, ki smo jih doživljali leto za letom. Marsikaj se na svetu lahko razume, a nemo goče je razumeti tiste naše uboge zapeljane delavce in kmete, ki so šli volit nekatere čisto nesposobne ljudi za svoje zastopnike v tako važno ustanovo, kakor je narodna skupščina. Priznati je treba, da je »Domoljub« napisal resnico, samo bi moral še navesti, kateri ljudje so sestavljali v dveh desetletjih po vojni večino takih »nesposobnih slovenskih poslancev«, ki so zvalili nad slovenski narod toliko nesreče. Saj menda ne bo tajil, da so bili to poslanci bivše Slovenske ljudske stranke. No, »Domoljub« je takrat pisal o njih drugače.

* Na zadnji dan ljubljanskega velesejja je bila tekma harmonikarjev. V nedeljo, ko se je velesejem zaključil, se je vršila tekma harmonikarjev. Priglasenih je bilo 80 tekmovalcev. Stroga komisija je prisodila naslednjim tekmovalcem mesta in nagrade: v prvi skupini (diatonična lažja harmonika): I. nagrado Železniku Jakobu (nagrada zapestna ura), II. nagrado Prostorju Edu (aktovka), III. nagrado Vrhovčevi Maruši (nalivno pero), IV. nagrado Šornovi Kristinci (nalivno pero); v drugi skupini (diatonična težja): I. nagrado Semenu Slavku (kitara), II. nagrado Pate Milanu (aktovka), III. nagrado Štifterju Ivanu (nalivno pero); v tretji skupini (kromatična lažja): I. nagrado Menartu Radu (zapestna ura), II. nagrado Vrečkovi Sonji (aktovka), III. nagrado Matičiču Dušanu (nalivno pero); v mladinski skupini: I. nagrado Tauslovi Ivici (kitara), II. nagrado Štefančičevi Dragici (zapestna ura), Jeršinovičevi Heleni (aktovka). Že nagrajeni v diatonični: I. nagrado Kossec Pavel (zapestna ura), II. Perper Viktor (aktovka), III. Mavrič Andrej (nalivno pero); Že nagrajeni v kromatični: I. nagrado Pillich Rudolf (aktovka), II. Stante Milan (nalivno pero). Med pari so dobili: I. nagrado Vladko in srečko Golob (nagrada cigarete); II. nagrado Zacharias Ervin in Fakinova Milka (cigarete). Prvak v kromatični je Pillich Rudolf, ki je dobil prehodni pokal (že drugič). Ker se je javil za prvenstvo v diatonični harmoniki

»Prisotnost takega moža izpreminja pustnjo v mesto,« je pripomnil tujec. »Velik duh je večje znamenje prosvetljenosti kakor dolge milje zgradb iz opeke in apna. Lahko pa rečete svojemu očetu, da se moti, če misli, da je dokazal skladnost korenov samojedskih in tamulskih besed.«

Med tem ko pišem te vrste, me spet prešinja nekaj tistega tako rekoč vse obvladujoč, čega miru, s katerim je čudoviti tujec govoril o snovi, ki je bila z grozotami ladijske nesreče v največjem nasprotju. To nasprotje so šele dogodki, ki so sledili, oblikovali v nerešljivo uganko.

Prav silen je bil vtisk, ki ga je napravljala name način, kako je čudaški tujec govoril. Pod vplivom tega vtiska sem mu odgovoril: »Če ste se odločili, da boste to pokrajino počastili z bivanjem v njej, bo moj oče hudo užaljen, če ne boste njegovi gostje. Moj oče zastopa tu gospodarja in po škotski stari navedi ima prvenstveno pravico. Da pogosti vse odlične tujce, ki obiščejo občino.«

Moja gostoljubnost mi je narekovala to vabilo, čeprav mi je krmilar s tem, da me je potegnil za rokav, namignil, da vabilo iz nekega razloga ni umestno. Njegova bojazen pa je bila neosnovana. Zakaj tujec mi je odkimal z glavo in mi dal s tem razumeti, da vabila ne more sprejeti.

»Moja prijateljica in jaz se vam za povabilo lepo zahvaljujemo,« je rekel, »vendar imamo izvestne vzroke, da ostanemo, kjer smo zdaj. Koča, v kateri stanujemo, je zapuščena in delno porušena. Toda vzhodnjaki smo tako vzgojeni, da lahko živimo brez dolge vrste reči, ki jih Evropeci smatrajo za potrebne. Držimo se tudi izreka, da pravo bogastvo ni

samo en tekmovalec, ki je zastajal za igralci nižjih skupin, ni prišel kot prvak v pošte v darilo (srebrni pokal) ni bilo izročeno.

* Trboveljski dom v Bakru. Podjetni Trboveljčani so zgradili lani na Jadranu svoj dom in mu dali ime Trboveljski dom. Lepo poslopje je to, še lepša pa lega in okolica, kjer stoji. Trboveljska mladina, ki so jo številna društva in ustanove pošiljale letos tja, zadovoljna pripoveduje o prijetnem letovanju v Trboveljskem domu, kjer si je okrepila zdravje. Predzadnjo nedeljo se je vrnila v Trbovlje poslednja letošnja počitniška kolonija, ki jo je tja poslal trboveljski Rdeči križ na tritedensko letovanje. Bilo je tam 50 rudarskih otrok, ki so se vrnili vidno okrepljeni in žarečih lic domov. Trboveljski dom ima ob obali lepo urejeno kopališče, prostor za solne nje, kopanje in prostran vrt za igranje. Hrana je bila izdatna in prenočišče udobno. Prihodnje leto pošlje Rdeči križ tudi večjo počitniško kolonijo v dom. Sprejemal bo otroke proti plačilu vzdrževalnine. Da pa bo lahko sprejel v kolonijo čim več bolehnih in slabotne rudarske dece, priredi v tednu Rdečega križa od 19. do 26. t. m. zbirko v ta namen.

* Sodna razprava o letakih. Pred sodnikom poedincem ljubljanskega, okrožnega sodišča se je vršila razprava proti devetim obtožencem, ki jih je državni tožilec obtožil prestopka zakona o zaščiti javne varnosti in reda zaradi razširjenja zelenih letakov z naslovom »Slovenski javnosti«. Obtoženci so bili po večini mladi fantje: diplomirani filozof Bojan Šantel iz Ljubljane, kovaški pomočnik Ivan Kušlan iz Laz, mesarski pomočnik Andrej

Andoljšek iz Planine, črkostavec Boris Bavdek iz Celja, študent prava Izidor Cergolj iz Celja, železniški uradnik Ivan Majcen iz Zalca, posestnik in župan Anton Križnar iz Strazišča pri Kranju in mladoletna študenta V. B. in D. D. iz Celja. Vse obtožence, ki doslej še nikoli niso imeli opravka s sodiščem, je obtožnica dolžila, da so razširjali letake s protivladavinsko vsebino. Obtožnica je bila dokaj obsežna in sama raprava prav zanimiva, vendar pa ji poročevalci niso mogli prisostvovati, ker se je zaradi obeh obtoženih mladoletnikov vršila tajno. V smislu obtožnice so bili spoznani za krive le štirje obtoženci, in sicer Ivan Kušlan, Boris Bavdek, Izidor Cergolj in mladoletni V. B., ki so bili obsojeni prvi trije vsak na 900 Din, zadnji pa na 300 Din denarne kazni, vsi trije pogojno za dobo dveh let. Ostali obtoženci, Anton Križnar, Bojan Šantel, Andrej Andoljšek, Iva nMajcen in mladoletni D. D., so bili oproščeni.

* Požari na Krškem polju. Pretekli teden je gorelo v Krški vasi pri dveh posestnikih, najprej pri Francetu Jankoviču, potem pa pri Janezu Ivšiču. Prvemu je požar ugonobil gospodarsko poslopje s kaščo, senom, žitom in poljskim orodjem. Posestnik ni bil zavarovan. Drugemu je zgorelo gospodarsko poslopje z vagonom sena, s pol vagonom slame, drvarnico, podom, kolarnico, več kmetijskimi stroji, nekaj vozovi in sodovi. Poslopje je bilo zavarovano. Očitno je bil v obeh primerih ogenj podtaknjen. V zvezi s tema požaroma je bila aretirana neka ženska in odvedena v preiskovalni zapor v Krško.

v lastništvu mnogih dobrin, temveč v sposobnosti, da se lahko tem dobrinam odrekaš. Neki ribič nam dobavlja kruh in zelenjavo, za ležišča pa imamo čisto slamo. Česa naj si še želimo.«

»Ponoči vas mora vendar zebsti, ker ste prispeli iz vročih krajev,« je menil kapitan. Rem Sing se je smehljaj.

»Naša telesa so morda včasih hladna, a mi tega ne čutimo. Vsi trije smo mnogo let prebili na Himalaji, na meji večnega snega, in zaradi tega za take nevšečnosti nismo preveč občutljivi.«

»Potem mi vsaj dovolite,« sem rekel, »da vam pošljemo nekaj rib in mesa iz naše jedilne shrambe.«

»Nismo kristjani,« je odgovoril, »temveč budisti višje šole. Trdimo, da človek nima pravice usmrtiti vola ali ribo, da bi se z njih mesom posladkal. On jima ni vdihnil življenja in gotovo nima dovoljenja od Vsemogočnega, da sme uničiti življenje razen v najni potrebi. Zato vašega daru nikakor ne sprejememo, če nam ga pošljete.«

»Če pa boste v tem spremenljivem in neprijaznem podnebjem odklanjali vsako redno hrano,« sem mu rekel, »boste zboleli in umrli!«

»No, pa bomo umrli!« je mirno se smehljaje odgovoril. »Zdaj pa, kapitan Mladows, se moram posloviti in se vam za vašo prijaznost zahvaliti. Pozdravljeni, krmilar, pred potekom leta boste zapovedovali svoji lastni ladji. Upam, da se še vidiva, preden zapustim pokrajino, gospod West. Zbogom!«

Vzdignil je svoj rdeči fes, nagnil svojo plemenito glavo s prijazno odličnostjo, ki je bila

vidna v vseh njegovih gibih, in zakorakal v smer, odkoder je bil prišel.

»Naj vam čestitam, Hawkins,« je dejal kapitan krmilarju, ko smo se vračali proti domu. »Torej v teku leta boste zapovedovali lastni ladji.«

»Ne verjamem!« je odgovoril krmilar, vendar se mu je na rjavem obrazu pojavilo zadovoljno smehljanje. »Nikdar se ne da reči, kaj se bo zgodilo. Kaj mislite o njem, gospod Vest?«

»Zelo se zanimam zanj,« sem odvrnil. »Kako krasna glava in kako mirno ponašanje za tako mladega človeka! Mislim, da ne šteje čez trideset let.«

»Štirideset!« je menil krmilar.

»Vsaj šestdeset!« je pripomnil kapitan. »Slišal sem ga govoriti o prvi afganski vojni. Bil je takrat že mož, in od tistega časa je poteklo skoro štirideset let.«

»Čudovito!« sem vzkliknil. »Njegova koža je tako gladka in njegove oči tako jasne kakor moje. On je nedvomno glavni mož izmed vseh treh.«

»Najvišji,« je rekel kapitan »Zato opravljaj vse govorjenje za vse tri. Njih duhovi so prevzvišeni, da bi se mogli nonizati do vsakdanjega posvetnega klepetanja.«

»To so najčudovitejša bitja, kar jih je kdaj videla ta pokrajina,« sem pripomnil. »Moj oče se bo zelo zanimal zanje.«

»Čim manj boste imeli z njimi opraviti, tem boljše bo za vas,« je dejal krmilar. »Če bom kdaj zapovedoval svoji ladji, vam obljubljam, da takšnih ljudi ne bom sprejemal na krov. No, zdaj pa je pripravljen voz in odpotovati bomo morali. Zato se moramo posloviti.« (Dalje)

* **101 leto šteje.** V Središču ob Dravi so praznovali nenavaden jubilej. Terezija Surinova, po rodu Kolaričeva, je praznovala sto- in prvo leto svojega življenja. Se vedno je dobro ohranjena. V Čakovcu in Ormožu, kamor je še pred nekaj leti nosila na trg, pa ne more več. Spomin je še ni zapustil in še ve pripovedovati o burnih dogodkih leta 1848. Zanimivo je, da njeni starši niso bili trdnega zdravja. Oče ji je umrl, ko je štel 45 let, mati pa v 32. letu.

* **Slovensko petje v Barkovljah.** Cerkveno petje v Barkovljah, tržaškem predmestju, je bilo lansko pomlad prepovedano. Člani pevskega zbora so imeli tedaj celo še sitnosti zaradi vse zadeve. Zdaj pa jim je bilo spet dovoljeno nastopiti. Ko je pred dnevi Barkovljansko pogrebno društvo slavilo 65 letnico delovanja, je pevski zbor prvič spet nastopil s slovensko pesmijo na barkovljanskem pokopališču.

* **Smrt pri otepanju orchov.** Te dni je sklenil posestnik in trgovec g. Krevelj iz Rovišč pri Raki otepati orehe. Spelzal je na orehovo drevo in s kolom začel otepati sadove. Ko je bil dva metra nad zemljo, mu je spodrsnilo in padel je na zemljo z glavo naprej. Zlomil si je tilnik in kmalu izdihnil. G. Krevelj je bil splošno priljubljen. Zadnja leta si je uredil v Roviščih lepo domačijo. Na zadnji poti je spremilo priljubljenega pokojnika veliko vaščanov in okoličanov. Hudo prizadeti družini naše sožalje!

* **Ce ni resnično, je pa vsaj mično.** Celjska »Nova doba« objavlja zanimivo zgodbo, kako si je plačilni natak pomagal iz zadrege: »Pred dnevi je prišla v neko celjsko kavarno družba Angležev in Angležinj in sedla za mizo. Glavni natakar je takoj stopil k njim, da bi jim postregel. Nagovoril jih je v francoskem, nato v nemškem in nazadnje še v našem jeziku, a vsakokrat so odkimali, da ne razumejo jezika. Natakar je bil v zadregi. Malo je pomislil in že je našel izhod: poskusil je še z latinščino, in glej, Anglež, ki je bil ob prihodu v kavarno poklical glavnega natakarka, je znal latinščino. Med njim in Angležem se je razvil tale pogovor: »Loqueris, domine, linguam latinam?« (Govorite, gospod, latinski?). Anglež: »Loquor« (Govorim). Natakarka: »Quid optatis?« (Kaj želite?). Anglež: »Desideramus lac frigidum et panem. Quinque portiones.« (Želimo mrzlega mleka in kruha. Pet porcij). Natakarka je Angležem lepo postregel. Ko so se začeli odpravljati, je Anglež poklical glavnega natakarka: »Veni, domine, peto solve!« (Pridite, gospod, prosim plačati!) Anglež je plačal, stisnil natakarku v roko 50 dinarjev napitnine in dejal: »Hic habes quinquaginta dinaros pro amicitia nostra.« (Tu imate petdeset dinarjev za naše prijateljstvo). Natakarka se je strumno zahvalil z besedami: »Gratias tibi ago, domine« (Hvala lepa, gospod). Anglež je stisnil natakarku roko in se poslovil z besedo »Ave!« (Zdravstvujte!) Smehljaje se je angleška družba zapustila kavarno. Gotovo ji je bilo natakarkovo znanje latinščine močno všeč.

* **Zadet od kapi** je umrl na svojem vinogradnem posestvu na Orehovskem vrhu pri Gornji Radgoni baron Alojzij Braun, star 62 let. Pokojnik je bil svoječasno deželni glavar v Celovcu in velik prijatelj barona Giesla pl. Gislingena, ki je bil do začetka vojne poslanik na našem dvoru v Beogradu. Gislingen je imel svoje posestvo na Noričkem vrhu v bližini posestva barona Brauna, kjer sta se večkrat sestajala, pred leti pa se je Gislingen izselil v Avstrijo in umrl. Pokojni baron Braun je bil prepeljan v avstrijsko Radgono in položen v družinsko grobnico.

* **Smrtna nesreča trgovca z lesom.** Usodna nesreča se je pripetila lesnemu trgovcu Milošu Skačču ob Sv. Lovrenca na Pohorju. Z motornim kolesom se je vozil proti Slovenjgradcu. Na banovinski cesti med Dravogradom in Slovenjgradcem mu je pri Sv. Jederti privozil nasproti voz, ki se je ob ostrem ovinku znašel pred njim. Skačč je hotel voz obiti, pri tem pa je zavozil preveč na levo in zašel v kup gramoza ob robu ceste. Ker je vozil s precejšnjo brzino, ni mogel več obvladati kolesa in ga je vrglo v cestni jarek, kjer je obležal ves v krvi. Nezvestnega in s hudimi poškodbami

ga je voznik naložil na voz. Skaččja so prepeljali v slovenjgraško bolnišnico, kjer je navzlic vsem prizadevanjem zdravnikov podlegel. Zapustil je ženo in dva otroka. Njegova smrt je zbudila toplo sočutje z bridko prizadeto rodbino.

* **Smrtna kosa v Julijski krajini.** V Trstu je umrl g. Alojz Vatovec v starosti 71 let. V Bologni pa je po kratki bolezni preminil železniški uradnik Anton Valentič iz Čečarjev pri Kopru. Štel je 60 let. Pokojnik je bil že pred leti premeščen v italijanske pokrajine in si je silno želel, da bi ga čim prej upokojili, da bi mogel spet nazaj v svoje rodne kraje. Žal ga je zatekla smrt, preden se mu je njegova želja izpolnila.

* **Žrtve granat.** V Logu nad Kanalom v Julijski krajini sta našla 16letni Leopold Samec in 18letni France Stanič granato večjega kalibra. Ko sta jo poskušala razstaviti, je eksplozirala. Samec je bil ubit, njegov tovariš pa nevarno ranjen. V Sovodnjah je enako usoda doletela 24letnega Cijana Ivana, ki ga je granata prav tako raztrgala. Konstantina Trpina iz Vrtojbe, Ivana Uršiča od Sv. Duha na Banjski planoti in 14letnega Josipa Legišo iz Mavhinj so granate pri eksploziji le poškodovale.

* **Mladenci rekruti,** ki ste potrjeni k vojakom in imate pravico do osvoboditve, skrajšanega roka službe, čimprejšnjo vstopa v kader, odložitve službe v kadru, informirajte se in uredite svoje zadeve pravočasno! Pojasnila daje za malenkostno plačilo Per Franc, kapetan v pokojni, koncesionarna pisarna, Ljubljana, Maistrova ulica št. 14. Za odgovor je priložiti kolek ali znamko za 6 dinarjev.

* **Sprejem v podčastniške šole.** Artiljerijska podčastniška šola v Čupriji, Inženjerska podčastniška šola v Mariboru, starost od 19 do 21 let, Pomorsko vazduhoplovna, starost od 18 do 20 let, Vazduhoplovna podčastniška v Novem Sadu, starost od 17 do 21 let, Strojna mornariška od 15 in pol do 18 in pol leta. Strokovna mornarska od 18 do 20 let in Vojno-godbena v Vrhu od 14 do 16 starosti. Pojasnila se dobe pri Peru Francu, kapetanu v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Priložiti kolek ali znamko za 6 din za odgovor.

* **Pod vlak zaradi bolezni.** Nedavno ponoči se je na železniški progi Ptuj proti Čakovcu vrgel neki možki pod vlak. Dognalo se je, da gre za 81 letnega užitarja Antona Vnuka iz Kicarja, pristojnega v Rogoznici. Starček je v zadnjem času bolehal, zato se je odločil, da hoče umreti.

* **Velik požar na Vikrčah.** Pišejo nam: V nedeljo 5. t. m. zgodaj zjutraj je začelo goreti gospodarsko poslopje Ježka Pavleta. Zgorelo je vse, pod, svišli, šupa za steljo, hlev, vsa krma in različno kmetijsko orodje. Na kraj požara je prva prihitela gasilska četa iz Sp. Pirnič z motorno brizgalno in takoj začela delovati in reševati živino, ki je bila še vsa v gorečem hlevu. Druga je prišla na pomoč četa iz Zg. Pirnič z motorko in začela pomagati prvi, da se je odstranila največja nevarnost. Za tem sta prihiteli še četi iz Tacna pod Šmarno goro in Dravelj z motorkama. Z veliko požrtvovalnostjo gasilcev in drugih se je omejil požar. Ogenj je bil skoraj gotovo podtaksen. Gospodar trpi veliko škodo, ki je le delno poravnana z zavarovalnico.

* **Povodenj pri Ptuj.** Drava je zadnje dni močno narasla. Odnašala je drevesa, grmovje in les. Na nekaterih mestih se je nakopičilo silno mnogo navlake. Okolica Ptuja je precej prizadeta. Zlasti kraji ob Dravinji. Pesnica je poplavlila kraje Dornavo, Pacinje, Velovlak. Tudi Rogoznica je izstopila na nekaterih mestih. Nekateri travniki in njive so poplavljeni v Spuhlju, Brstju in Rogoznici.

* **Žrtev Pesnice.** Deževje je zadnje dni povzročilo, da je vodovje naših potokov in rek silno naraslo. Tudi Pesnica je valila ogromne množine vode proti Dravi. Pri tem je odplavila mnogo dreves in poljskih pridelkov z njiv, ki so v bližini bregov. Gmotna škoda je zlasti v Pesniški dolini ogromna. Povodenj je pa zahtevala tudi človeško žrtev. 32-letni delavec Josip Volk iz Voska pri Sv. Marjeti je v Pesnici lovil vejčve. Pri tem je pa izgubil ravnotežje, padel v naraslo vodo in izginil v valovju.

* **13 letna deklica je šla pod vlak.** V bližini železniške postaje Pragerskega se je pripetil žalosten dogodek. V trenutku, ko je prihajal iz Slovenske Bistrice proti Pragerskemu tovorni vlak, je skočila pod vlakova kolesa neka deklica. Lokomotiva jo je zgrabila in vrgla ob železniški nasip, kjer je obležala nezvestna. Ljudje, ki so bili priča žalostnega dogodka, so poskrbeli, da je bila nesrečnica prepeljana v mariborsko bolnišnico. Gre za 13 letno Danico Jelškovo iz Jesenic.

* **Oktober je utonil, zdaj so ga našli.** Mazovčevi iz Zaloga so čitali pred dnevi v »Jutru« vest, da so našli v bližini Litije truplo neznanega otroka. Brž so zasumili, da je morda najdeni utopljenček njihov 6letni sinček Pavelček, ki ga pogrešajo že od lanskega oktobra. Mazovčevi so šli v Litijo na orožniško postajo, kjer jim je orožniški komandir g. Baumgartner poročal o najdbi. Trupelce je našel neki železničar iz Poganika pri Savi. O najdbi je obvestil litijski orožnike, ki so preskrbeli za pokop trupelca in shranili tudi košček obleke, v katero je bilo že močno razpadlo trupelce oblečeno. Mazovčevi so prepoznali po tem koščku obleke Pavelčka. Tako se je šele zdaj pojasnila žalostna igra, ki se je zgodila lansko jesen. Mazovčeva stara mati je imela tedaj nekaj opravka na polju. Z njo je šel tudi vnuček Pavelček in stopal po obrežju Ljubljane. Ko je bila mati zatopljena v delo, je vnučka nenadno zmanjkalo. Preiskali so ves okoliš, pa ni bilo nikjer sledu za otrokom. Takrat se je deček najbrž preveč nagnil preko obrežja, se skotalil v Ljubljano in utonil.

* **Pri Gornjem gradu so ustrelili jelena.** Že preko pet let so opazovali kmetje v okolici Gornjega grada in tja doli do Smartnega ob Dreti, da jim prihaja na njive jelen in dela ogromno škodo. Ponovno so priredili lovci pohod na jelena, pa jim je vedno ušel. Na praznik 8. t. m. je bila velika lovska družba zunaj v gozdovih in se je bližala Rovtam, ki stoji nad Smartnim ob Dreti. Pa je imel eden izmed lovcev, g. Kranjc Leon, srečo, da je jelena pogodil. Jelen je tehtal 250 kg, v osnaženem stanju pa 188 kg. Imel je izredno lepe rogove in zobove.

* **Smrtna nesreča dveh mladih ljudi.** Ko je 30 letni delavec Albin Plevnik iz Slak pri Podčetrtku delal v kamnolomu v Podčetrtku, je izgubil ravnotežje in strmoglavil v 15 metrov globoko, nato pa se je še vsulo nanj kamenje iz višine. Plevnik si je zlomil hrbtenico in obe nogi ter si strl prsni koš. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer je umrl. Pred kratkim je padel 34 letni Alojz Fijavž, hlapec pri hotelirju in posestniku Franju Piklu v Žalcu, s kozolca pet metrov globoko. Pri padcu mu je počila lobanja na dveh mestih. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je izdihnil.

* **Utopljenec v Drtiščici.** Ko so nedavno Šimnovi iz Gornje Dobrave sušili na travniku otavo, je zapazil domači sin France ob vodi palico in klobuk. Toda nikjer v bližini ni bilo videti človeka. Fant je začel domnevati, da gre za nesrečo, in res je zagledal moško truplo, zamotano med bičevje. Ljudje, ki so se začeli zbirati ob vodi, so spoznali v mrtvecu 80 letnega starca Franca Grabnarja, užitarja iz Vošćic pri Blagovici. Ni pa znano, kako se je zgodila nesreča. Starec je bil menda namenjen k svoji hčeri, ki ima posestvo v Vidrgi pri Vačah.

* **Sedemletni požigalec.** Nedavno je neki 7 letni fantič zanetil požar v skednju Marije Belčeve na Čakovi pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Čeprav so sosedje opazili ogenj takoj ob začetku in pohiteli na kraj nesreče, jim ni uspelo ugasiti požar. Gasiti so pomagali gasilci čet od Sv. Jurija, Kapele, Ivanjcev in Gornje Radgone.

* **Jože Anžur aretiran zaradi suma, da je pobil in oropal Josipa Ostreža.** Zagonetka drznega roparskega napada, katerega žrtev je postal pisarniški sluga Josip Ostrež z zaloškega kolodvora, se utegne, kakor kažejo znamenja, razjasniti. Največ suma se je nabralo proti znamenemu klatežu in tatu, posestnikovemu sinu Jožetu Anžurju iz Zadobrovo, ki ima že dobro mero robije in zaporov za seboj. Nepridiprava so te dni izsledili in aretirali. Nato so ga spravili v Ljubljano, kjer ga zaslišujejo.

* **Strela je udarila v Krjavljevo koč.** V noči na nedeljo je bila huda nevihta na dolenski strani Litije. Med nevihto je zdajci treščilo v Krjavljevo koč, ki stoji 777 m visoko na Obolnem.

* **Mačka je bila požigalka.** Že pred dnevi je gorelo pri posestniku Snoju v Črni vasi na Barju. Ogenj je nastal na hišnem podstrešju in uničil precej seno, slame, perila in poljskega orodja. Zdaj so ugotovili, kako je prišlo do ognja. Domača gospodinja je v času, preden je začelo goreti, krmila svinje v svinjaku. V peči, ki je pri svinjaku, in v kateri kuhajo za svinje, je gorelo. Domača mačka se je nekaj smukala okrog peči, naenkrat je zamijavkala in zbežala ven. Gospodinja je pogledala za njo in opazila, da je mačka po dlaki vsa ožgana in da se kadi z nje. Mačka je smuknila naravnost na podstrešje in kmalu zatem je nastal ogenj. Barjanski gasilci, ki so prihiteli gasiti, so po končanem gašenju našli zgozleno mačko med ožganimi tramovi na podstrešju.

* **Dva je umoril alkohol.** Na Marijin praznik so popivali fantje iz Stročje vasi v Puconcih gostilni. Med fanti je prišlo do medsebojnega prepira. Delavec Korošec je v pijanosti izzival fante, ki so ga kratkomalo izzirili iz gostilniške sobe. V divji jezi je nato Korošec vrgel gostilniška vrata s tečajev in fantje so ga spet hoteli vreči ven, takrat pa je Korošec z nožem sunil posestnikovega sina Pevca Andreja v srce. Ranjeni Pevca se je zgrudil na stol in po preteku petih minut umrl. Orožniki iz Ljutomeru so morilca prijeli in vtaknili v zapor. Zjutraj pa si je morilec v zaporu z britvijo dvakrat prerezal vrat in izdihnil. Korošec je po rodu iz Gibine v Medmurju. Zadnje čase pa je bival v Stročji vasi. Plačo, ki jo je dobival kot delavec, je vsi zapil. Znan je bil daleč naokrog kot pretepač.

* **Velik vlom v ljubljansko trgovino.** Ko je prišel te dni zjutraj sluga v znani ljubljanski trgovini Alojzija Pauschina v delavnico in odprl vrata v pisarno, je obstal ves prestrašen, zakaj v blagajni je zagledal dve veliki odprtini. Takoj je spoznal, da je bilo v blagajno vlomljeno. Ves razburjen je poklical še dva nameščenca, ki sta že bila v trgovini. Ko so se prepričali, da je blagajna izpropana, so odhiteli v prvo nadstropje, kjer so poklicali lastnika trgovine g. Adolfa Knebla, ki je o vladu obvestil policijo. Organi policije so ugotovili, da je vlomilec pobral iz blagajne okrog 1500 dinarjev v kovanim drobci in pa za okrog 70.000 dinarjev zlatnine, sestojee iz velike biserne ovratnice, raznih prstanov z briljanti, broš, zapestnic, obeskov, zlate ure in drugih dragocenosti. Drznih vlomilcev še niso izsledili.

* **Stamenkovič in Sinkovčeva obsojena na 15 let robije.** Te dni se je vršila pred ljubljanskim sodiščem razprava proti morilecu posestnika Janeza Sinkovca iz Čabrač v Poljanski dolini, bivšemu graničarju Ivanu Stamenkoviču in soobtoženki, Sinkovčevi ženi Mariji. Predsednik senata je izpraševal Stamenkoviča zelo podrobno o vsem, kar se je zgodilo od dne 1. 1933., ko je Stamenkovič spoznal Sinkovčovo ženo, do usodnega večera 25. maja letos, ko je Stamenkovič zadel možu svoje ljubice tri smrtno udarce s težko lopato. Ko je nekoč 1. 1933. Stamenkovič korakal mimo Sinkovčeve hiše, je čul trkanje na okno. Pri Sinkovčevih pravijo po domače pri Logarjevih. Trkala je Logarjeva služkinja Vera Miklavčičeva. Stamenkoviču ni bilo treba dvakrat reči, naj vstopi. Logarica je bila v hiši in že tedaj jo je hotel Stamenkovič poljubiti. Logarica se je branila, rekla pa je graničarju, naj pride rajši drugič. Po dveh mesecih je res prišel in tako se je začelo usodno razmerje med postavno Logarico in graničarjem. Morda še usodnejše je pa bilo, da je Stamenkovič začel Logarici dajati denar. Trdil je, da ji je dajal vsak mesec okrog 600 dinarjev. Logarica se je začela čedalje bolj odpujevati doma. Po več dni je ni bilo domov in nekoč je pobegnila kar za dva meseca. Nekatere priče so izjavile, da je bila tudi dobra ženska. Ako se je razjezila, je pa bila vrag v človeški podobi. Po pripovedovanju prič je bil umorjeni Sinkovec čudak. Prva leta v zakonu sta se z

ženo razumela. Ko je pa žena spoznala, da je močnejša, kakor on, je začela delati, kar ji je bilo po godu. Ob odločnem možu, ki bi jo znal ob pravem času trdo prijeti, bi postala morda najboljša žena. Sama je zahtevala ločitev zakona. Ko je pa videla, da ji mož noče dati primerne denarne odškodnine, se je z njim sporazumela. Nič manj važna za ozadje tega umora je Logaricina izjava, da Sinkovec ni bil za ženske. Priče so ga res slikale kot marljivega, delovnega človeka, ki se ni dosti briga za ljudi, še manj pa za ženske. Logarica pa je hotela imeti moža. Sinkovec je ni držal na uzdi, tako je lahko neovirana razbrzdala svoje strasti in jim iskala zadovoljitve pri drugih moških. Državni tožilec dr. Fellacher je v svojem govoru poudarjal, da Stamenkovič sam od sebe ni imel nobenega pametnega razloga za umor. Zapeljala in nagovorila ga je samo Sinkovčeva. Branilec dr. Tavčar je opozoril na razloge, ki so bili za Stamenkoviča zadostni, da bi mogel umoriti Sinkovca brez velikega priporočanja. Glavni razlog je bil denar. Stamenkovič se je pripeljal iz Pirota v Čabrače, da bi dobil denar, ki ga je Logarici posodil, in ne da bi utešil svoje veliko ljubezensko hrepenenje po Logarici. Verjetno je, da je računal takole: »Vse kaže, da denarja ne bom dobil, dokler bo živel stari Sinkovec. Treba ga je spraviti s sveta. Katarini bo pripadel precejšen delež zapuščine in postala bo morda gospodarica na velikem posestvu. Izplačala mi bo dolg in potem me vse drugo nič ne briga.« Verjetno je tudi, da mu je Logarica v tem smislu narisala položaj in mu v usodnem trenutku pošepnila v uho, da ne bo denarja, dokler stari živi. Po vsem dokaznem gradivu je kazalo, da je Logarica naredila razpoloženje za sirovi umor. Obsojena sta bila Stamenkovič in Sinkovčeva vsak na 15 let robije. Sinkovčeva je kazen gladko sprejela, med tem ko jo je Stamenkovič sprejel šele, ko so mu rekli, da ne bo treba nič plačati.

Popotnikova torba Vuzeški most se je porušil

Vuzenica, septembra. Razburljiv dogodek smo doživeli preteklo soboto. Ponoči se je odtrgal splav in splaval po Dravi do mostu. Zadel je vanj in se vlegel proti vuzeški strani čez tri kobile. Med tem je Drava na moč naraščala in splav je začel mostove pilote prav rezati. Zjutraj so prišli splavarji, da oprostijo splav in rešijo, kar se je pač še dalo rešiti.

Edino gospodar Figer si je še upal k splavu, tako je že bilo vse rahlo in se je majalo. Okoli 8. ure se je naenkrat začelo škripanje in srednji del mosta se je zrušil v Dravo. Splav je odtrgal tri kobile in Drava je odnesla ves srednji del mosta. Padajoče tramovje in mostnice pa so pod seboj pokopale tudi splavarja Figerja. Rešil se je z veliko težavo šele 2 km nižje blizu Kajžerjevih peči.

Muta je zdaj odrezana od železnice in bodo morali naši sosede počakati, da se napravi zašilni brod, dotlej pa hoditi na vlak v Dravograd ali Vuhred. Oblastva prošimo, da popravi poštepijo in naposled vendar napravi pošten most z dvema betonskima stebroma, da ne bo večnih nepravil, zdaj zaradi visoke vode, zdaj zaradi trhljih pilotov, mostnic, tramov ali ograje.

Odkritje spominskega stebra dr. Ivanu Tavčarju

V nedeljo 19. t. m. bo pred rojstno hišo pisatelja in politika dr. Ivana Tavčarja v Poljanah nad Škofjo Loko odkrit spominski steber s pisateljevim bronastim poprsem. Pohudo za postavitev spominskega stebra je dala pred leti Slovenska matica, izvršitev pa so omogočili s svojimi prispevki poleg matice predvsem mestna občina ljubljanska, Odvetniška zbornica in Ljubljanska kreditna ban-

ka. Spominski steber bo postavljen po zamisli profesorja arhitekta Plečnika, pisateljev lik pa je izdelal akademski kipar Božidar Pengov.

Sporod odkritja 19. t. m. bo naslednji: ob 3/4 na 9. dopoldne poklonitev na grobu pisatelja dr. Ivana Tavčarja na Visokem, ob pol 10. sprejem gostov v Poljanah, ob 10. služba božja v župni cerkvi, ob 11. slavnostno odkritje spominskega stebra pred Tavčarjevo rojstno hišo. Udeležence pozdravi poljanski župan g. Ivan Debeljak, nato bo govoril uvodno besedo predsednik Slovenske matice g. dr. Dragotin Lončar, slavnostni govor pa bo imel slovstveni zgodovinar profesor g. dr. Anton Slodnjak. Sledili ji bodo pozdravi zastopnikov raznih kulturnih društev, petje, poklonitev vencev in drugo. Udeleženci naj pridejo k odkritju v civilnih oblekah.

Vabimo vse, da se slavnostnega odkritja udeleže in počaste spomin velikega slovenskega pisatelja in zaslužnega politika dr. Ivana Tavčarja.

Iz Prekmurja

Lončarstvo v Prekmurju. Znano je, da je v Prekmurju zelo razvita lončarska obrt. Po nekaterih vaseh je kar po pet in več lončarjev. Te dni so našo lončarsko obrt prišli gledat žena znanega dunajskega slikarja, ravnatelj splitskega muzeja g. dr. Abramčič in profesor Franjo Baš, arhivar iz Maribora. Posebno natanko so si ogledali lončarstvo v Fillovcih in v Kobilju. Nakupili so tudi nekaj izdelkov za muzeja v Mariboru in v Splitu. Romani bodo pa nekateri izdelki tudi na Dunaj.

Po nesreči ga je obstrlel. V nedeljo proti večeru se je na Cankarjevem nabrežju v Ljubljani zgodila huda nesreča. Brivski mojster Koman je čistil revolver. Pri tem se je orožje sprožilo in krogla je zadela v stegno pri Komanovih stanujočega 16 letnega dijaka Josipa Gašperšiča, sina tesarskega mojstra Pavla Gašperšiča v Puconcih pri Murski Soboti. Rana je huda, vendar ni nevarna. Koman je nesrečo sam prijavil policiji. Ranjenca so odpeljali v bolnišnico.

Noši na tujem Kako je med našimi izseljenci v Franciji

Creutzwald, avgusta.

Ker že berem »Domovino« 15 let, odkar delam v Franciji, mi dovolite, da nekoliko obrazložim delovne pogoje naših rudarjev v Franciji, ki pa niso tako ugodni, kakor je nekdaj pisala »Domovina«. Vsaj splošno to velja.

Bilo bi prav lepo, če bi stalo stanovanje 11 do 14 frankov. Žal, tu v našem kraju ni tako. Tu stane stanovanje s tremi sobami mesečno 60 frankov, če je pa večje, tudi čez 100 frankov. Takih družin je malo v Franciji, ki so si prihranile pred nastopom draginje na polovico svoje mesečne plače. To so le izjeme, če je mož rudar, žena šivilja in podobno, ali pa če ima rudar še postranski zaslužek. Kdor je pa garal le v jami in je živel kakor je treba, je komaj zaslužil toliko, da je izhajal.

Če kateri otroci tukajšnjih rojakov ne znajo maternega jezika, je temu kriva brezbriznost staršev, kar je zelo žalostno. Mnogo jih je, ki se ne brigajo za nobeno društvo in za noben slovenski časopis. Samo garajo in stradajo. Taki si prihranijo nekaj, a žal mnogi svoje prihranke plačajo z boleznijo. Draginja je narasla ponekod skoro za 100 odstotkov. To, kar imamo dobrega, je 40-urni tedenski delavnik. Večina pravi, da bi rajši doma jedla črni kruh, kakor tukaj belega.

Naj še omenimo, da smo tu organizirani v Zvezi jugoslovenskih delavcev s predsednikom g. Antonom Glavnikom. Imamo tudi pevski odsek, ki ga vodi g. Dim.

Iz kolonij naših ameriških rojakov

Cleveland, avgusta.

V Milwaukeeju so našli v njegovem stanovanju truplo trgovca Antona Magoliča. Zastrupil se je s plinom. Zapustil je na ženo naslovljeno pismo, v katerem pravi, da gre v smrt zaradi hude bolezni. Žena je bila na počitnicah in domov se je vrnila nekaj ur potem, ko so našli moža mrtvega. Ta vest jo je tako pretresla, da se je onesvestila. Pokojnik je bil eden izmed najbogatejših Slovencev v Milwaukeeju. Zadnjih 16 let je vodil trgovino z moko in deželnimi pridelki. Doma je bil iz Stare Bučke na Dolenjskem, odkoder je prišel v Ameriko leta 1902. Štel je 55 let.

V Clevelandu so dobili novega slovenskega zdravnika, dr. Ferlica, sina slovenskih stáršev iz Butte.

V Willocku je umrl za naduho Matija Gorše, star 60 let, doma iz Toplic na Dolenjskem. V Moon Runi je nenadoma umrla Ana Butjeva, rojena Hamovčeva, stara 49 let, doma iz Stare Vrhlike. Zadel jo je srčna kap. V Ameriki je bila 30 let. V Clevelandu sta umrla Jožef Bradač, star 48 let, doma iz Velikih Les pri Stični, in Anton Majer, star 69 let, doma iz Dobrove pri Ljubljani. V Pueblu je umrl Karel Mišmaš iz Ambrusa na Dolenjskem, veteran španske vojne iz leta 1898. V Rock Springsu je umrl Janez Mrak, star 33 let, rojen v istem kraju. Njegov oče še živi in je star nad 90 let. V Brocklynu je umrl Andrej Pirnat, star 51 let, doma iz Jarš pri Domžalah, kjer še živi njegova 81 let stara mati. V Worcesteru je avtomobil do smrti povozil 21-letnega Edvarda Kramerja.

Iz Buenos Airesa (Argentina) pišejo: Pred leti je prišel v Argentino jugoslovanski rojak Ivo Drinković in bil nekaj časa blagajnik društva Sokola v Buenos Airesu. Društvu je napravil zaradi svoje nepoštenosti toliko škode, da so ga izključili. Pred tremi leti je na svojo roko odprl agencijo za pošiljanje denarja v domovino in za nabavo ladijskih listkov. Pri tem je prejemal od svojih rojakov denar, katerega pa v večini primerov ni izročil na določeno mesto. Policija je ugotovila, da je na tak način osleparil okrog 50 naših državljanov za približno 20.000 pesov. Vsota je najbrž večja, ker gotovo niso vsi oškodovanci naznanili sleparstva policiji. Možak je tedaj pobegnil v Bolivijo, sleparja pa so tamošnja oblastva izročila Argentini, da mu določi zaslužen kaznen. Prisleparjenega denarja seveda nima več. — Nedavno je preminil rojak Josip Komel iz Gorice, ki zapuščala doma ženo in 7letno hčerko. Pokojniku bodi lahka tuja zemlja.

Iz Herwest-Dorstena (Nemčija) nam pišejo: Naše Jugoslovansko narodno društvo bo imelo 26. t. m. lepo domačo prireditve, vinsko trgatve, na katero vabimo tudi sosedna društva. Kdor se hoče prijetno zabavati, nas bo obiskal.

Iz Marla (Nemčija) nam pišejo: Jugoslovansko narodno društvo priredi 26. t. m. vinsko trgatve s prijetno domačo zabavo. Rokaji, obiščite nas, da preživite med nami nekaj veselih uric.

škodovalo, temveč bo le pridobila na okusu.

Če je pa jed takšne vrste, da ne moreš dodati krompirja ali riža, tedaj dodaj ali malo sladkorja ali malo kisa, kar bo zelo ublažilo preslani okus. Kadar si pa juho preveč osolila, tedaj zakuhaj v juho riž, rezance, zdrobove cmočke in slično neslano, pa se bo sol tako razdelila, da ne bo juha preslana.

Ako je pečenka preveč osoljena, tedaj ji priloži med pečenjem kos črnega kruha. Kruh bo vzel nase poleg soli sicer tudi nekaj maščobe, vendar bo pečenka izgubila na slanosti in bo bolj okusna. Kruh potem lahko porabiš, če ga pretlačiš in daš v kakšno neosoljeno jed ali k zmletemu mesu in podobnim jedem. K pečenki pa dodaj še malo masti, kolikor jo je popil kruh, da ne bo pečenka preveč suha in pusta.

Za kuhinjo

Dušeni riž z gobami. Pet do šest jurčkov očisti, operi, zreži in popari, nato ocedi in drobno sesekljaj. Na sesekljane jurčke nalij kropa in pristavi; vro naj počasi. V kozi razbeli mast, prepraži eno drobno zrezano čebulo. Na čebulo stresi osem pesti opranega in posušenega riža. Riž mešaj in praži, da malo porumeni. Nato osoli, malo popopraj in z jurčki zalij. Ker je premalo vode pri jurčkih, prilij še kropa in pokrito duši kakor navaden riž. Ko je riž gotov, ga stresi v skledo, po vrhu pa potresi z naribanim sirom. Daš s solato za večerjo na mizo.

Mezga iz treh vrst sadja. Tri kile hrušk razreži na krljce in odstrani peške. Tri kile jabolk zreži in odstrani peške. Tri kile češpelj razpolovi in poberi koščice. Zdalj nalij v veliko kozo tri litre vode. V vodo stresi dve in pol kile sladkorja. Ko sladkor zavre, poberi vse pene, nato dodaj palčico vanilije, sok in lupinico dveh limon. Lupinico poprej drobno sesekljaj. Ko sladkor zavre, stresi noter najprej hruške. Ko hruške nekaj časa vro in so postale kakor prozorne, stresi zraven jabolka in ko tudi jabolka postanejo kakor prozorna, stresi zraven še češplje in kuhaj dalje. Med kuhanjem večkrat premešaj. Vse skupaj naj vre toliko časa, da se zgosti. Da se prepričaš, ali je mezga že dovolj kuhana, potem

ko se je že precej zgostila, jo deni na žličico na krožnik hladiti. Če se je na mezgi naredila kožica in če se te kožice dotakneš s prstom, pa se na prstu nič ne pozna, tedaj je mezga dovolj kuhana. Se vročo nadevaj v segrete kozarce in ko se shladi (najbolj drugi dan), položi na vrh mezge v rumu namočen pergamentni papir, čez pa zaveži spet s pergamentnim papirjem. Shrani v suhi in hladni shrambi.

Vampi na italijanski način (za štiri osebe). Pol kile očiščenih vampov pristavi s precej vode. Ko zavro, jih ocedi in nalij novega kropa. Ko spet zavro, jih osoli in dodaj malo popra, lavorjev list, korenček, peteršilja in narezane čebule. Vampi naj vro tako dolgo, da postanejo mehki. Kuhane vampe deni na krožnik in ko se malo shladijo, jih drobno zreži v obliki rezancev. V kozi raztopi žlico sirovega masla, na maslo stresi dva na listke zrezana jurčka. Jurčke malo poduši, nato dodaj dve žlici gosto kuhane paradižnikove mezge, dve žlici rdečega vina. Če je omaka zelo gosta, dodaj eno do dve žlici juhe, v kateri si kuhala vampe. Vampe zmešaj z omako. Skledo ali kozo dobro pomaži s sirovim maslom, noter stresi vampe, razravnaj in potresi po vrhu malo drobtin, po drobtinah pa položi tenko narezanega sirovega masla. Skledo postavi v pečico in naj se vampi zapečejo. Daš s solato na mizo.

Praktični nasveti

Posode za mast, ki so dobile žaltav okus, malo segrej, natresi vanje malo otrobov ali žaganja in s tem dobro zdrgni. Otrobe potem lahko daš svinjam, če ni posoda plesniva. Nato tako posodo umij z vročo vodo, v kateri si raztopila malo sode. Krpo, s katero umivaš posodo, pa dobro namili. Umito posodo dobro splahni z vročo vodo, nato obriši in še posuši.

Kuhinjska oprava, pa tudi drugo pohištvo se navzame počasi zatohlelega duha, posebno če je stanovanje vlažno. Da ta neprijetni duh odstraniš iz omar, skrinj in enakih predmetov, moraš omaro izprazniti in v njej zažgati malo žvepla. V vsaki drogeriji lahko dobiš tak papir, ki je prepojen z žveplom. Ta papir navadno uporabljajo čebelarji za žveplanje panjev.

Mirno delo daljša življenje

Učenjaki pravijo, da zelo debeli ljudje navadno prej umrejo, kakor ljudje z običajno težino. Najdebelejši ljudje na svetu imajo razmerno kratko življenje. Neki Danijel Maibert, ki je umrl l. 1808 in je tehtal okoli 200 kg, je dosegel starost dobrih štirideset let. Za ženske velja morda tudi v tem oziru nekakšna izjema, zakaj debele ženske dosežejo višjo starost kakor debeli moški.

Prevelika teža je posebno nevarna v srednjih letih, ko začno telesne moči počasi pojemati. Čezmerna mast, ki obtežuje telo, samo pospešuje pešanje telesa. Za mlajše je včasih celo ugodno, če je nji hteža nekoliko večja, ker je debelost pri njih obramba pred nekaterimi boleznimi. To velja zlasti za one, ki jim grozi jetika. Če se takšen bolnik nekoliko odebili, je bolezen navadno že premagana. V splošnem so učenjaki mnenja, da je število umrljivosti med mladimi ljudmi visoke postavbe in majhne teže največje, med tem ko v poznejših letih visoki in suhljati ljudje dalje žive kakor mali. Kje je pravi vzrok za to dejstvo, se še ne ve, vendar kaže, da je to odvisno od hrbtnice. Kdor želi dolgo živeti mora zlasti skrbeti za zdravo zaposlitev. Ljudje, ki žive mirno življenje, postanejo navadno stari. Pisatelji in drugi, ki se bavijo z mirnim delom, lahko računajo na povprečno starost 64 let. Za glasbenike velja to do 62. leta. Najkrajšo življenjsko dobo imajo ljudje v napornih poklicih, med katerimi je rudarski na prvem mestu. Povprečna življenjska starost zdravnika je 68 let. Prav tako oficirjev. Učitelji in duhovniki dosežejo navadno 67 let. Neoženjene ženske dosežejo skoro zmerom visoko starost. Tudi državnik nima kratkega življenja, kar dokazujejo predsedniki Zedinjenih držav. Povprečna starost do sedaj umrlih predsednikov znaša 68 let.

Zelo dolgo žive ljudje na Novi Zelandiji, kjer dosežejo ženske povprečno 67, moški pa 65 let. Nova Zelandija je torej zdrava dežela. V Zedinjenih državah žive najdalje prebivalci Južne Dakote. Moški umro povprečno s 64, ženske pa s 66 leti. Manj zdrave pa so države Colorado, Nova Mehika in Arizona, kjer dosežejo moški samo 48, ženske pa 55 let.

Znanstveniki menijo, da se bo človeško življenje v doglednem času znatno podaljšalo in da bo znašala povprečnost človeške starosti devdeset do sto let.

Sicer pa more vsakdo izmed nas približno izračunati, koliko časa bo živel. Treba je sešteti življenjska leta staršev in dveh starih očetov in dveh starih mater, nato pa deliš to število s šestimi. Ta vsota je domnevna dolgotrajnost tvojega življenja. Nesreče so seveda izvzete.

× **Stalin postaja nacionalist.** »Česke Slovo« v Pragi je objavilo te dni zanimiv članek o ruskem diktatorju Stalinu. V tem članku čitamo med drugim: »Moč in veličina Rusije sta danes državniški smoter Stalinov. Kakšni nameni pa vodijo pri tem Stalinu? Kdo bi mogel rešiti to uganko? Eni pravijo, da služi Stalin temu smotru samo zato, ker je njemu najbolj pri srcu moč in veličina komunistične misli, ki jo lahko nosi in širi samo silna in velika Rusija. Drugi pa, in ti so v večini, zatrjujejo, da se je Stalin čisto porušil, in sicer v taki meri, da ne želi ničesar drugega kakor veliko in mogočno Rusijo, ne glede na komunizem. Razvoj dogodkov v Rusiji bo šele dal točen odgovor na to, kakšni nagibi vodijo Stalinovo politiko, komunistični ali nacionalni.

Ženski vestnik

Kako popraviš preveč osoljena jedila

Vsaki še tako vešč in spretni kuharici se včasih primeri, da kakšno jed preveč osoli. Zato je najboljšje, ne preveč soliti, ker dosoli se vedno lahko, a odsoliti je težko.

Če je kakšna jed le preveč osoljena, posebno zelenjava, je najboljšje, da vodo, v kateri se zelenjava kuha, ocediš in naliješ na zelenjavo novega kropa. Če imaš pa zelenjavo že zabeljeno in je preveč slana, tedaj ji primešaj malo neslanega krompirja, riža in kaj podobnega. Krompir in riž sta hitro kuhana in če zelenjava še pol ure vre, ji ne bo to nič

× Dva atentata s peklenjskima strojema v Parizu. V soboto zvečer sta v Parizu nastali dve hudi eksploziji: prva v prostorih Glavne zveze francoskih delodajalcev, druga v prostorih Kovinarskega društva. V prostorih Glavne zveze francoskih delodajalcev je peklenjski stroj porušil več sten in so razvaline zasule vso ulico. Tam sta bila ubita dva policijska stražnika, ki ju je zasulo. Po prvih ugotovitvah preiskave, ki je bila takoj uvedena, je vratar v omenjeni hiši zvečer ustavil neznanca, ki je prinesel v hišo zavoj. Dejal je, da je v njem blago, ki ga mora oddati podpredsedniku zveze. Vratar mu je zavoj vzel in ga položil v predsobo. Nameraval ga je drugega dne izročiti naslovljencu. Kmalu potem, ko se je odpravil k počitku, pa je v predstobi nastala eksplozija. Na sličen način je bil izvršen atentat tudi v Kovinarskem društvu. Oblastva so uvedla strogo preiskavo. V poslopje zveze je prišel tudi predsednik vlade Chautemps. Gasilci so prav tedaj izkopali izpod razvalin trupli obeh stražnikov Ugotovili so, da sta bila peklenjska stroja uravnana na isti čas. Vsi listi izražajo ogorčenje zaradi teh atentatov. Desničarski govore o nasilju levičarskih elementov, levičarski pa o izzivanju nestrpnih desničarskih elementov. Predsednik vlade Chautemps je poročevalcu lista »Epoque« poudaril, da bo vlada zastavila vse sile, da se krivci izsledijo in kaznujejo. Francoska javnost lahko računa na trdno voljo vlade, da bo znala obvladati položaj tudi v tem trenutku.

× Orjaška letala za prekomorski potniški promet. Gradnja šestih največjih letal, kar jih je bilo kdaj v Ameriki, določenih izključno za prevažanje potnikov čez Atlantsko morje, se bliža koncu. Letala bodo v službi Vseameriške zračne družbe. Zaradi izredne velikosti so morali nova letala graditi po posameznih delih. V vsakem letalu bo prostora za 50 potnikov in polet iz Amerike v Evropo bo znašal približno 24 ur. Na krajši poti, kjer bi ne bilo treba vzeti s seboj velikih zalog pogonskih snovi, bi bilo v letalu prostora za 75 potnikov. Razen 50 do 75 potnikov bo v vsakem letalu še 10 mož posadke.

× Groza v mrtvašnici. Iz vode so pri Parizu potegnili žensko truplo. Da bi ga prepoznali in da na tamen fotografirali, so ga položili na mrtvaški oder. Toda kako so se sluge v mrtvašnici prestrašili, ko se je mrtvi začel zvijati v krčih. Truplo je na ta način izgubilo ravnotežje in padlo na tla. Pobrli so ga in spet položili na oder, nato pa se je izvil iz obleke mrtve ženske jegulja, ki se je bila zapletla v mrtvašnico in so jo z žensko vred prinesli v mrtvašnico.

× Vseučiliški profesorji razbojniki. Ob koncu preteklega meseca je neka razbojniška tolpa napadla francoski samostan v Pekingu in ugrabila vrsto menihov. Zdaj so razbojniki za te ugrabljenke zahtevali odkupnino pol milijona dolarjev. Odposlanci razbojniške tolpe so izjavili, da so njih voditelji bivši vseučiliški profesorji iz Mandžurije.

× Dve žrtvi ljubezni do punčke. V Oxfordu so imeli požar, ki je zahteval smrt. Ogenj je nastal v prvem nadstropju, kjer ni bilo nobenega stanovalca doma. Deklici sta bili pri sosedih v pritličju. Ko je nastal požar, je dejal najemnik Gilbert Dosson deklicama, naj stečeta v kavarno na nasprotno stran ulice in počakata tam. Sam je še hotel rešiti svoje prihranke iz druge sobe. Ko je potem šel v kavarno, deklia ni našel tam. Pred gorečo hišo je prihitel ta čas stražnik z gasilci. A tudi on ni videl deklia, da bi bili prišli iz hiše. Dossona je obšla zla slutnja. Takoj mu je šinila v glavo misel, da sta šli deklia kljub nevarnosti v prvo nadstropje, da bi rešili svojo priljubljeno punčko. Po stopnicah ni mogel več za njima in zato je prosil gasilce, naj postavijo lestev k ognju njune sobe, da bi razbil okno in rešil deklia iz goreče hiše. To se mu pa ni posrečilo. Gasilci so morali umakniti lestev, ker bi bila porušila pregorelo steno. Poleg tega so pa izjavili, da bi bil poskus priti v hišo, samomor. Nesrečni deklia so našli šele potem, ko so požar pogasili. Zadušili sta se v dimu pri posteljici s svojo drago punčko.

Radio Ljubljana

od 19. do 26. septembra

Nedelja, 19. septembra: 8.00: Koncert tamburaškega društva »Celo«. 9.00: Čas, poročila, spored. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor (ravnatelj Jože Jagodič). 10.00: Radijski orkester. 11.00: Otroška ura: Teta Marička kramlja in prepeva. 11.30: Prenos promenadnega koncerta »Sloge«. 13.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 13.15: Kar želite, to dobite (plošče po željah). 17.00: Kmetijska ura. 17.30: Slovenske narodne s spremljevanjem radijskega orkestra (sodelovali bodo Zupanova, Rupnikova, Franzl in Janko). 19.00: Nacionalna ura. 19.50: a) Koroški pojo (plošče), b) Slovenska narodna pesem (dr. Ivan Grafenauer). 20.30: Muzikalni pisan večer pod geslom »Počitnice so mimo«. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Radijski jazz.

Ponedeljek, 20. septembra: 12.00: Baletna godba (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Z ruskih poljan (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Pisano polje (plošče). 18.40: Zdravniška ura (dr. Ivan Matko). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Stari Dubrovnik in tradicija njegovega polka (Branko Stražič iz Zagreba). 19.50: Zanimivosti. 20.00: Radijski orkester. 21.00: Dva goloba, suita (plošče). 21.15: Komorni trio (Silva Hrašovčeva, Folger-Lobejeva in Francka Ornikova). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Radijski jazz (vložke bo pel Drago Žagar).

Torek, 21. septembra: 12.00: Lahka instrumentalna glasba (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Radijski orkester. 14.00: Vreme, borza. 18.00: Kar po domače (Magistrov trio). 18.40: Postanek tarife pri železnici (Alojzij Šulga). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Kiplingova dela in njihov pomen na nacionalno in splošno vzgojo naše mladine (Branko Stražič). 20.00: Večer operne glasbe (sodelovali bodo Frania Bernot-Golobova, Antonija Marolt-Suštarjeva in radijski orkester). 21.00: Radijski orkester. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Za ples (plošče).

Sreda, 22. septembra: 12.00: Zvezde in zvezdniki (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Radijski orkester. 14.00: Vreme, borza. 18.00: Operetni napevi (plošče). 18.40: Mladinska ura: Resni in veseli dogodki s taborniki in potovanja (Miroslav Zor). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Kako je nekoli vplivala na življenje in delo Volke Miličevića (Miličević Rietič). 19.50: Šah 20.00: Plesna glasba (sestre Stritarjeve in radijski jazz). 21.00: Harmonika (plošče). 21.15: Radijski orkester. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Mandolinistični trio (Antunović Privšek, Haršlag).

Četrtek, 23. septembra: 12.00: Zborovske pesmi (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Radijski orkester. 14.00: Vreme, borza. 18.00: Vesele narodne od blizu in daleč (plošče). 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Savez Sokola kraljevine Jugoslavije. 19.50: Deset minut zabave. 20.00: Koncert pevskega društva »Savez«. 20.45: Mandoline (plošče). 21.00: Radijski orkester. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Radijski jazz.

Petek, 24. septembra: 12.00: Naša pesem, naša glasba (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Sinfonične pesnitve (plošče). 14.00: Vreme, borza. 18.00: Ruski sekstet prepeva in igra. 18.40: Ženska ura (Slava Lipoglavškova). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Ureditve naših mest, trgov in vasi z ozirom na tujski promet (inž. Rado Kregar). 19.50: Novice o izseljenih. 20.00: Domača zabava (sodelovali bodo Fantje na vasi in Kmečki trio). 21.00: Prenos iz Zagreba. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 25. septembra: 12.00: V pisanem venčku se plošče vrstijo. 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: V pisanem venčku se plošče vrstijo. 14.00: Vreme. 18.00: Za delopust (igral bo radijski orkester). 18.40: Potrebna javna dela v dravski banovini (Udruženje inženirjev in arhitektov). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Začetki hrvatskega in srbskega nacionalizma (dr. Nikola Lalić). 19.50: Pregled sporeda za prihodnji teden. 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: »V sezono novo zdaj stopimo, na stare čase pozabimo« (vesela reportaža dela in skrbi od vsepovsod; sodelovali bodo člani radijske igralne družine in plošče; sestava in vodstvo: Jožek in Ježek). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Radijski orkester.

MOŽJE MED SEBOJ

A: Jaz sem človek, ki ne govori rad mnogo.
B: »Dajte mi roko, dragi prijatelj, tudi jaz sem oženjen.«

VODE IMA KMALU DOSTI

»Že zopet prihajaš domov pijan«, zmerja žena pijanega moža. »Konj in pes, kadar pija vodo, vesta, kdaj je imata zadosti.«

»O, pri vodi vem tudi jaz, kdaj je dovolj.«

NAŠ OČE JE ATA

Učiteljica: »Zdaj mi pa povej, Jožek, kako je tvojemu očetu ime.«

Jožek: »Našemu očetu je ime ata.«

Listnica uredništva

Rajhenburg. Žal, zaradi paragrafov nismo mogli priobčiti.

Dopisnikom doma in v tujini. Večkrat prejmemo kakšen dopis, ki je ves sčekan ali zamazan ali pa tako pomanjkljiv, da ni mogoče dognati, kaj je dopisnih hotel povedati. Seveda dopisa, ki ga ni mogoče prebrati ali razumeti, ne moremo objaviti. Naj se potem takšni dopisniki ne pritožujejo, da jim nismo hoteli dopisov objaviti. Čudežev ne znamo delati. Tudi dopisov, ki ne ustrezajo tiskovnim paragrafom, ne moremo objaviti. Pa še nekaj: zdaj pa zdaj se dobi kakšen nepoštenjak, ki nam napiše kakšno zgodbo, podpiše pa pod njo drugo osebo. Da torej ne nasedemo laži, večkrat kakšnega sumljivega dopisa ne objavimo, ker pač ne poznamo pisave. Cenjenim dopisnikom, katerih pisave in podpise že poznamo, drage volje objavljamo njih dopise, če le ustrezajo strogim tiskovnim paragrafom. Naj uvažujejo vsi cenjeni dopisniki, ki jim vsem želimo v največji meri ustreči, da pogostokrat s kakšnim nejasnim dopisom ne vemo kaj napraviti, da se ne bi zamerili na eno ali drugo stran, odnosno da ne bi prišli v navzkrižje s tiskovnimi paragrafi, ki ne poznajo usmiljenja.

Mürs. Rokopis ni bil dovolj razumljiv, kolikor se spominjamo. Kar se jubilejev tiče, objavljamo samo 60letnice, 70letnice in tako naprej, ne pa morda tudi vmesnih števil.

NOVOST! SAMO DIN 49'50

št. 62.300 Anker-ura
Pravi švicar. stroj.
Dobra kvaliteta, lep
kromiran ovoj
8 letna garancija

Din 49.50

št. 62.301 leta
ceveten mi knuaid
in številnico

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik, da
ga vam pošlje za
stoj in poštne
prosto

H. SUTTNER

Ljubljana 6

Lastna protokulirana
tovarna ur v švic.

Učencem za šolo čevlje Rata

15:-
45301-4804
Za suho vreme nemirni deci tele močne platnene čevlje. Od vel. 27-34 Din 19.-, od 35-42 Din 25.-

25:-
68052-607
Najcenejša in najtrpežnejša obutev za šolske otroke so naši nepremočljivi gumasti opanki. Nenadomestljivi za šolsko omladino v dežju, blatu in snegu. Vel. 31-34 Din 29.-, ženski Din 35.-, moški Din 39.-

45:-
3962-68900
Visoki čevlji iz močne kravine z neraztrgljivim in nepremočljivim gumastim podplatom. Šolski mladinci v dežju, blatu in snegu neobhodno potrebni. Vel. 31-34 Din 49.-, od 35-38 Din 59.-

45:-
3222-48809
Zelo močni deški čevlji s prožnim podplatom. Od 31-34 Din 49.-, 35-38 Din 59.-

69:-
3622-44700
Polčevlji iz močnega boksa s trpežnim usnjenim podplatom. Vel. 32-34 Din 79.-, 35-38 Din 89.-

89:-
4624-44748
Ukusni in močni čevlji. Deklicam za šolo in ulico. Iz finega telečjega boksa z močnim usnjenim podplatom

79:-
6662-44722
Trpežni in močni, toda lahki, visoki čevlji za dečke iz rjavega boksa s čvrstim usnjenim podplatom. Vel. 31-34 Din 89.-, 35-38 Din 99.-

Rata

Mali oglasi

MALO POSESTVO

obstoječe iz vinograda, 2 njiv, travnika s poslopjem, prodam 10 minut od postajališča Lipoglav. Jožef Jurše, Dolga gora, Ponikva.

UČENCA

za trgovino z mešanim blagom, pridnega, poštenega, z dovršeno meščansko šolo, sprejemem. Ponudbe na upravo »Domovine« pod »Dober računar«.

HRANILNE KNJIŽICE

prodate ali kupite zelo ugodno potom moje oblastveno dovoljene pisarne. Takojšnja gotovina. Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ul. 12. Telefon 38-10.

HRANILNE KNJIZICE

vrednostne papirje vnovčuje po najboljši ceni in proti takojšnjemu izplačilu, izposluje vse bančne, denarne, kreditne in blagovne posle najkulantneje

ALOJZIJ PLANINSEK

trg.ag. bančnih poslov, Ljubljana, Beethovnova ulica 14/I., telefon 35-10. 59

Novosti

perila, obleke, pumpa-
rice i. t. d. nudi ceneno

PRESKER,
Sv. Petra c. 24.

OSTANKI

IZ MARIBORSKIH TEKSTILNIH TOVARN, pristnobarvni, brez napak, noben kos izpod 3 m, in sicer:

Paket »Serijsa H« z vsebino 16-21 m prima oxfordov, cefirjev, touringov in frenžev za posebno močne moške srajce v najlepših vzorcih.

Paket »Serijsa M« z vsebino 16-21 m pralnega blaga za ženske obleke in dečke, kretona in druka za predpasnike, delena, krepa in polsvilje za bluze in obleke v izbano lepi sestavi.

Paket »Serijsa C« z vsebino 3-3.20 m dobrega sukna za moško obleko, damski kostum, oziroma plašč. Vsak paket poštnine prosto samo 136 Din.

Serijsa H in M pošiljam tudi mešano, torej vsakega pol. Stalna zaloga ostankov finega sukna in kamgarna od 62 Din naprej. Neprimerno vzajem nazaj in zamenjam. Pišite še danes na razpošiljalnico »KOSMOS«, Maribor, Kralja Petra trg.

HLAPCA

pridnega in poštenega, sprejemem. — Anton Bibič, trgovec, Dečnasela pri Brežicah.